Priksi Elin:

„Setomaa aolehe vahelt lövvät suvõsündmuisi kallendri. Tulõ' eis' ja võta' sõbra' üteh."

Raudoja Ahto:

„Vaest sõs naatas kunagi ka miihi tett puupitsi päivi pidämä."

lk 11

Tulbi Aime:

„Festival nakas pääle 19. juulil kell 16, ku suurõlõ lavalõ astus eesti rahvamuusigat pruukva atraktiivnõ duo Väliharf."

lk 12

Setomaa

9 771736 547015

Hind 1 euro

Mai 2019, nr 5 (354) | Välläandmist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm | Vahel Setomaa valla leht

Helmine helises

Śoo aastaga oltuspühä oll muidogi' Miktämäe külä tähtsäbit pühhi, a ummõhtõ oll tuul samal pääväl Miktämäe külä keskpaigah viil üts tähtsäpki' tähistäminõ – Poloda nulga tähtsäp leelokoor Helmine tähist uma 30. aastaga juubõlit.

LAANEOTSA ANNELA

Helmise leelonaisi ja koori vedosnikku„kikkakõist" sootska Nurmeotsa Sulot tull aastagidõpikkusõ tubli seto leelo edesikandmisõ iist tennämmä saalitäüs õnnitlõji. Leelokoor Helmiseh laul Seto Kunigriigi säitsmekõrdnõ sõnolinõ Hainsoo Minna. Lauluimä, kinkõ luud laulu' omma' jäänü' püsümä ja kinkõ laulusõnnu omma' hinnanu' korgõlt leelosõbra' lähebält ja kavvõbalt.

Kõnõlõmisväärt om tuugi', õt koorih laulva' üte perre kol' põlvõ – Minna kuuh uma tütre ja tütretütridõga'. Samah om koor läbi ao – hinnatõh kõõ koorih kavva laulnu' kooriliikmit – mõistnu' hindä mano tõmmada' ka' vahtsit laulunaisi. Tuu om tennü' Helmise elojovvulisõs ja tugõvas, selle õt elokogõnu' ja pikäaolisi kooriliikmidõ kogõmusõ' omma' toetanu' vahtsidõ liikmidõ kasvu väärilisis Helmise liikmis.

Helmine algusaastil. *Eräkogo pilt*

Helmine om seto leeloparkõ siäh hinnat viil tuugi' peräst, õt olõ-õi nal'alt pito, kohe Helmine kohalõ jovva-ai. Nä väärtüstäse' ka' tõisi leeloparkõ ja näide tegemisi. Seto leelot tutvustas Helmine pall'o – olgu sis Setomaalõ tulnu' külälisilõ vai eis' müüdä ilma sõitõh.

Nii ollegi' Poloda nulga uhkõbat leelokoori tulnu' õnnitlõmma mitmidõ tõisi leelokoorõ esindäjä' ja külälisõ'. Muidogi' ka' Setomaa ülebsootska ja Setomaa vallavanõp. Õnnitlõmisõ' Helmisele panti nii laulu sisse ku ka' kiräligult sünnüpäävälatsõlõ mälestüsest paprõ pääle.

Lisas – loodami – sai Helmise koor kokko soovit reisiraha, minkõ kogominõ juubõlil sünnüt hüvvä helevüst. Kiä' käve', nuu' tiidvä', õt inne õnnitlõma minekut tulõ „tetä' kaasõkõnõ vallalõ, panda' rahakõnõ karrakõsõ sisse, panda' karrakõsõ kaas kinni".

Aiťumma, Helmine, meeleoluka ja hüä energiaga' pido iist! Olgu' kooril mito kõrda nii pikk igä, ku śookõrd tähistimi!

Helmise tähtsä' verstaposti'

- 1989. aastagal tulli' Miktämäe kultuurimajja Uibo Merle ja Leppoja Aino kutsmisõ pääle katõsa naist, õt luvva' leelokoor Helmine.
- Ao joosul om koori kuuhsaisuh olnu' mitmit muutuisi. Igävigutiile omma' lännü' asutajaliikmõ' Luga Olga, Holmari Aleksandra, Palli Anne, Lunda Veera, Leheveere Linda, Koplimetsa Anne ja hüä sõnolinõ ja killõlaulja Tarkuse Nati.
- Leelokoor om vällä andnu' kats CD-d (1999 ja 2005).
- 30-aastagatsõ tegevüse joosul om leelokoor tutvustanu' seto leelot nii kodomaal ku välähpuul vabariiki, mi tegevüsel om kindla kotus maakunna kultuurielo edendämisõl.
- Leelokoor om k´aunu' esinemäh Vinnemaal, Säksamaal, Soomõh, Taanih, Lätih, Leeduh. Koori liikmõ' omma' ütehkuuh tõisi gruppõga' Setomaalt k´aunu' esinemäh Hispaaniah, Itaaliah, Hiinah, Siberäh ja Sankt-Peterburih.
- Esinet om väiga' huvtavih kotussih: Soomõh Sibeliuse Akadeemiah, Kadrioro lossih, Riigikogoh jne.
- Lauluimä Hainsoo Minna om Seto Kunigriigi säitsmekõrdnõ sõnolinõ. 2008. aastagal Võro Instituudi kõrraldõt konkursil sai timä laul „Kuulatsõ' kul´atasõ'" II kotusõ.
- 2016. aastagal sai koor Vabarna Anne nimelidsõ elotüüpreemia seto kultuuri edendämisõ iist.
- Kuki' leelokoor Helmine om väigokõnõ jaokõnõ tervest suurõst seto kultuurist, sis järepidevüs om kindlahe üts mi motodõst. Minna tütär ja tütretütre' laulva' leelokoorih.
- Meil om olnu' tõõmõli hüä kuuhtüü pillimiihi Tero Kalju ja Puurmaa Taivoga'. Tämbä laul koorih ja mäng pilli Kase Piret.
- Koori liikmõ' Minna ja Helvi omma' opanu' seto leelot Miktämäe latsiaiah, koolih ja Lummo Kati laululaagrih.
- Tämbä laulva' koorih Hainsoo Minna, Linnu Helvi, Püve Salme, Mägipõllu Aime, Nurmeotsa Juta, Kosemäe Helju-Helene, Laiakivi Helgi, Suuna Riina, Metskaevu Elvi, Tuulõ Karin, Tuulõ Brittany, Tuulõ Bianca, Kase Piret ja Saarestiku Tiia. Koori juhendaja om Nurmeotsa Sulo.

Oltuspühä ja Helmine 30

SARVÕ ÕIÕ
Seto Leelotarko Kogo

Pääle lihavõõdõht nädäli peräst om väigokõnõ lihavõõdõh vai oltuspühä. Tuu om suur pühä Miktämäel, om ka' kirmasõpäiv, ku kutstas sugulasõ' küllä ja nii lähebä' ku kavvõba' inõmisõ' kogonõsõ' kirmasõlõ.

Śool aastagal oll oltuspühä 5. mail. Miktämäe küllä katõ tśassona mano korju hulga rahvast, tulti massinidõga', väigokõisi bussõga', lähebä' tulli' jalaga'. Jummal õnst kõiki väiko vihmaga', minkõst oll õnnõ hüä miil, selle õt keväjätseh jaoh om vihm õks oodõt, õt õga seemeh saasi' vihmast kasumisõ joudu. Esä Andreas pidi vahtsõbah tśassonah väiko teenstüse ja oll ristiķauk ümbre tśassonidõ.

Miktämäe leeloküläkene, leelopark Helmine oll kutsnu' leelosugulasõ' hindä 30. sünnüpääväle. Kolmõkümne aastaga joosul juhtus pallõtki' – üte' läävä' igävigutiid, tõõsõ' jääse' kodotsõst, kolmada' tulõva' mano, nelädä' sünnüse' leeloparki. Ka' küläelo ja elo Setomaal õga päiv om tśuut tõistsagamanõ, säädüse' ja kombõ' muutusõ'. Tuu kõik mõotas meid, mi ello, a innine leelo om õks süäme perrä ja tege hinge rõõmulitsõst. Leelolaul hõikaski' naase' kokko laulma ja umma illo iskmä. Innitsidõ immi ilo om nii kimmäs, õt tä lätt inemisi piteh edesi, leeloveri vidä väelüisi tõisi mano ja kihotas noorõbagi' kotost kuuhlaulmisõlõ.

Mi näi riapääl noorõbit ja vanõbit ja näide vastah oll hulga tõisi leelonaisi üle Setomaa ja Eestimaa ja ka' näide ummi sugulaisi, tutvit, kiä' kõik omma' olnu' hoolõlitsõ', õt śoo sünnüpäiv sai kõrraldõdus. Ütsi jaost om 30 aastakka pikk igä, tõisi jaost lühkokõnõ. Nuid aastakki olnu-us, ku kiäki' iist võtnu-us, ku olnu-us innitsit imäkeisi, kiä' mõistsõ' ja hoiji' ja jai' leelomõttõilma. Sünnüpääväl kiteti ja piatki' kitmä. Teid kõiki jovvaki-i ja mõistaki-i ar' kittä' ja tehnädä'. Mõnõ' omma' olnu' hoolõlitsõ', õt naase' saava' kokko ķavvu', kuuh olla' ja üteh kohegi' minnä' – teidki' tohisi-i ar' unõhta'. Aiťumma, hoolõlitsõ' kõrraldaja' ja riapääl hoitja'.

Helmine pilises ja helises – tuu oll näide laulast nätä' ja kuulda'. Nä kõik lauli' laulukõsõ, ütli' mõnõ ilosõnakõsõ ja naisihanna vedosnigalõ Nurmõotsa Sulolõgi' anti laulukõrd laulta'. Helmise ria keskpaigah laul Hainsoo Minna, kiä om Helmise täht, sõnolinõ, sõnasäädjä, mõttidõmõistja, ilolinõ, ilosõnnoseeholõja jne – Minna ommõgi' ku üts helmekene. Avvu ja joudu! Minna või uhkõ olla', õt timä tütär ja tütretütär omma' ka' laululisõ' ja laulva' üteh.

Kõiki mõista-ai siih üles lukõ' ja kittä', a süämeh ja mõttõh kitä teid õks. Mullõ miildü, Helmine, õt ti nii pallo laulit, õt ma sai pikält kaia' ja kullõlda'. Õgas säntsit kullõmisi inäp väiga' olõ-õi, om kas laul vai paar, a no' oll vooľu laula. Ma eiski' viil pikebält olõs kullõlnu', a pido tahtsõ pidämist ja jutu' tahtsõ' jutatamist. No' naka uutma tõist kõrda, vagivahtsõt sünnüpäivä.

Pallo joudu ja tervüt kõigilõ, õt ti õks ilosalt edesi helisesi' ja naarulitsõ' leelotasi'!

SEF edimätseh taotlusvooruh sai' toetusõ säidse hüvvä mõtõht

Setomaa Edendüsfondilõ tull edimätseh taotlusvooruh 1. aprillis 2019 **ütstõist taotlust**, taotluisi summa kokko oll **51 960 eurot**. Setomaa Edendüsfondi komisjoni kuuholõki aos oll annõtustõna tulnu' **27 143,43 eurot**. Taotlõja' sai' 22. aprillil võimalusõ tutvusta' ummi projekte komisjonilõ ja vastada' komisjoni liikmidõ küüsümüisilõ.

Komisjon otsust Setomaa Edendüsfondi edimätseh taotlusvooruh rahasta' säidset projekti, edimätse taotlusvooru toetuisi ja lainu om kokko 26 970 eurot.

1. MTÜ Nedsäjä Külä Seldsi projekti „Nedsaja küla mänguväljaku rajamine" otsustõdi toeta' **2120 euroga'**. Toetusõ abil tetäs mänguväläku ehtüsprojekt ja ehitedäs nõvvõtõlõ vastav mänguväläku turvaala Nedsäjä küläplatsi pääle. MTÜ Nedsaja Küla Selts om saanu' ka' Piiriveere Liidrist toetusõ, mia toetas mänguväläku atraktsioonõ ostmist ja paika pandmist, tuu projekti umafinantseeringu jaost om saad toetust ka' Setomaa vallalt. Näide toetuisi abiga' tetäs śool suvõl Nedsäjä küläplatsilõ mänguväläk.

2. MTÜ Lobotka Külä Seldsi projekti „Lobotka külaplatsi korrastamine" otsustõdi toeta' **2000 euroga'**. Toetusõga' luvvas Lobotka küläplatsilõ pareba' tingimusõ' sündmüisi kõrraldamisõ jaost, külälisi vastavõtmisõs ja aktiivsõs vaba ao veetmisõs. Küläplats tetäs kõrda 2019. aastaga suvõl.

3. OÜ Kivitii Küük projekti „Kohvik-poe loomine Luhamaale" otsustõdi toeta' **5000 euroga'**. Toetus avitas tetä' Luhamaalõ Riia-Pihkva tii viirde tühält saisvahe huunõhe kohvik-puuti. Kohvik-puut tetäs vallalõ 2019. aastaga suvõl.

4. MTÜ Taarka Perimüstiatri projekti „Taarka Pärimusteatri suvelavastus „Vanahunt""" otsustõdi toeta' **3500 euroga'**. Toetust kasutõdas 2019. aastaga suvõlavastusõ „Vanahunt" näütlejidõ ja muusigu tüü iist masmisõs, kokko 5000 eurot (laval om 9 näütlejät ja 1 muusik). Suvõlavastust „Vanahunt" mängtäs kümnel kõrral 2019. aastaga augustih.

5. MTÜ SUFF projekti „Uusvada Kultuuriküla" otsustõdi toeta' lainu andmisõga' **6000 eurot**. Lainuraha kasutõdas Piiriveere Liidrist toetatava projekti „Uusvada kultuuriküla" sildfinantsiirmisõ jaost. Projekti abiga' vaeldadas Uusvada küläh tühält saisva kontorihuunõ põrmand ja huunõst saa Uusvada Seldsimaja, koh naatas läbi viimä üritüisi, kirmassit ja laagrit. Projekt piat valms olõma 2020. aastaga veebruaris.

6. MTÜ Setomaa Turismi projekti „Forest Trail-Long distance cross-border hiking trail „The Forest Trail" vai Matkatii'" otsustõdi toeta' lainu andmisõga' **5000 euroga'**. Lainuraha kasutõdas Eesti-Läti piiriülese kuuhtüü programmi toetava projekti sildfinantsiirmisõs. Projektiga' luvvas loodus- ja matkahuvilisilõ sise- ja välisturistele matkaraa'. Matkateie projekt viiäs ello 2021. aastaga sügüses.

7. MTÜ Obinitsa Seto Muuseumitarõ Seldsi projekti „Laen Tobrova tsässona remondi sildfinantseeringu katmiseks" otsustõdi toeta' lainu andmisõga' **3350 euroga'**. Lainuraha kasutõdas Piiriveere Liidri toetatava Tobrova külä tśassona remondi sildfinantsiirmisõ jaos. Projekti tulõmusõna remonditas Tobrova tśasson 2020. aastaga märtsis.

Lainu' andas 6-protsendilitsõ aastaintressiga' ja intressinä laekuvat rahha kasutas Setomaa Edendüsfond järgmätsi projekte toetamisõs.

Setomaa Edendüsfond võtt kõikaig tenoga' vasta annõtuisi. Annõtamisõ kottalõ loe' lähebält https://www.setomaa.ee/kogukond/setomaa-edendusfond. Järgmisõ taotlusvooru tähtaig om 1. oktoobri.

Setomaa Edendüsfondi tsiht om innusta' Setomaal elävit inemisi, tegutsõvit ettevõtjit ja küläkogokundõ teostamma mõttit, mia' arõndasõ' ello Setomaal. Setomaa Edendüsfond tüütäs põhimõttõl – kogokunnalt kogokunnalõ, kogodõh annõtuisi ja vahendõdõh annõtuisist saad vahendit hüvvi mõttidõ elloviimisõ jaos.

Toeda' hüvvi mõttit!

Loe' lähebält Setomaa Edendüsfondi kottalõ

- https://www.setomaa.ee/kogukond/setomaa-edendusfond

Taarka preemia saaja' tiklõmah. *Sundelli Harri pilt*

Taarka preemia sai' Leima Matis ja Taarka Perimüstiatri

KAUKSI ÜLLE

Taarka (Hilana Taarka, Vasila Taarka, Darja Pisumaa) om Mokornulga kuulus lauluimä. Aastit läts aigu timänimelidse preemia asutamisõs. Meremäe vallah asutõdi tuu preemia aastal 2016 ar'. Edimädse' laureaadi' olli' Mokornulga koor ja Lillmaa Timo. Preemia sai Mokornulga leelokoor kohaligu leelo hoitmisõ iist ja Lillmaa Timo süämest tulõva sügävämõttõlidsõ luulõtusõ iist, mia oll´ avaldõt Setomaa aoleheh. Vahepääl lätsi' valla' kokko ütitses Setomaa vallas. Preemia välläandminõ sai ka Setomaa valla ülesandõs.

Timahava anti Taarka preemia üle lihavõõtõ aigu, 28. aprillil. Kõgõpäält viidi kündle' ni värmitü' muna' Taarka kääpä pääle. Peeti väigokõnõ kõnõh tuust, kuis Taarka umast aost iih oll´ ja laulikus olõmisõ soovi perrä käve.

Obinitsa Seto seldsimajah, koh tegutsõs söögikotus Taarka Tarõ, oll´ katõt pidolavvakõnõ ja vallavanõmb Kudre Raul andsõ kätte avvuhinna' ni lugõsi ette komisjoni põhjõndusõ'.

Leima Matis sorditi vällä ja sai preemia perimüslikõ autoripaladõ kogumigu „Luitekass" iist. Raamatuh om ütesä Leima Matisõ luudu karmoškapalla, noodistõt kergembäh ja keerulitsõmbah variandih, juhisõ' paladõ mängmisõs, näide saamisluu' ja ka salvõstõt lugudõ digitaalnõ kullõmisvõimalus. Matisõ loomingut kuuld ka ansamblih Zetod, kõgõ inämb tuntu' Matisõ lugudõst omma' kogumigu nimilugu „Luitekass" ja „Petseri palamine".

Taarka preemia sai ka seto perimüskultuuri töötlusõ iist Taarka Perimüstiatri lavastus „Vanahunt". 2018. aasta suvõl 3. augustil Treski Küünih esietendünü „Vanahundi" alosõs om 2015. aastal Kalkuni Andreasõl kokko pantu ja „Seto kirävara" saŕah ilmunu setoverd soldati ja seikleja Vanahundi Hööd0ri (Feodor) „Ilosa' ja pogana' jutu'". Naid jutta oll´ keerulinõ dramaturgilidsõlt ütelisõs tüküs vormi'. Höste kirotõt, lavastõt ja mängit lavastust tunnustõdi ja panti tähele üle riigi. Lavastust mängtäs ka śooaasta.

Autor Vanahundi Hööd0r, lavastaja Kesoneni Helena, dramaturg Kiluski Ott, kunstnik Lauri Mailiis, valguskunstnik Tammeli Elerin, helikunstnik Koemetsa Liisa. Näütleja' Linnusõ Artur, Seimi Agur, Burdjugova Jekaterina, Põldma Kristian, Angerpiku Siim, Tee Eduard, Tiku Martin, Ruusmaa Vootele ja Mootse Claus. Projektijuht Tammiste Riin.

Auhinnasaaja' olli' rõõmsa', seto laulu mõistja' ütlivä' väiko kotusõpääl sündünü leelo ja tetti pilte ja naati munnõga tiklõma. Edesi minti jo vällä moro pääle munaloomka mano.

Lüübnitsa külä rahva lemmikus!

KAUKSI ÜLLE

Hüä' Setomaa ja kõik Võro maakunna rahvas!

3. juunist algasõ' aasta külä valimisõ' ja nuu' käävä' 14. juunini. Tõsinõ kandidaat aasta külä tiitli pääle om Lüübnitsa. Külä om kagunulga rahvalõ tutva, om jo siih hulk kõrdu sibula- ja kalalaato peetü ja Seto Kuningriigi päiv kukku väega uhkõhe vällä.

Külävanõmb Sarja Urmas soovitas – Lüübnitsa külä rahva lemmikus!

Aasta külä valimist kõrraldas küläliikuminõ Kodukant õga katõ aasta takast. Õgast maakunnast om võistlõmah üts külä. Võro maakunda esindäs 2018. aasta Võro maakunna aasta külä Lüübnitsa.

3.–14. juunini om õgah Hummogutelevisioonih üts aasta külä kandidaat. Aasta külä hõigatas vällä Eesti külli XIII maapääväl, 26. juulil Põlvamaal Räpinäh.

Mi õgaüts või olla' otsustaja. Ku Peeter I sattu umal aol väikohe rannaküllä, oll´ tä nii vaimustõt, õt ollõv ütelnü õt „Zdes možno ljubovatsa". Tuust ollõv külä nimegi saanu.

Ku kellelgi viil om sääne tunnõh, sis hääletä' saa alatõh 3. juunist aadressil https://menu.err.ee/k/aasta-kula.

Eesti Maaülikooli kol' välähpuul konkurssi opmiskotust Setomaa nuuri jaost

Eesti Maaülikuul võtt 2019. aastagal välähpuul konkurssi opma kooni' kol' Setomaalt peri nuurt (kae' punkt 3) http://www.emu.ee/sisseastujale/bakalaureuseope/vastuvott-vastuvotutingimusi-arvestamata/).

Ilma konkursilda' kotusõ pääle konkuriirmisõ jaos om vaia:

- Setomaa Liidu (SL) ja Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo (SKVK) soovtus, minkõ saamisõ jaost tulõ saata' CV ja vabah vormih avaldus Setomaa Liidulõ aadressil info@setomaa.ee 1. juulist 2019.
- Õigõ ao pääle saata' sisseastmisavaldusõ jaost vajaligu' dokumendi' Eesti Maaülikuuli (http://www.emu.ee/sisseastujale/).

Juuli edimätsel nädälil om SL ja SKVK moodustõt komisjoni jutuajaminõ kandidaatõga'. Jutuajamisõl hinnatas innekõkkõ kandidaadi innitsit tegemisi kodokandih, huvitatust ja tiidmisi uma kodokotusõ elost ja kultuurist, kas tä om valms tegüsält kamandamma kohaligu elo edendämisõh ja seto organisatsioonõ tüüh.

Ilma konkursilda' vastavõtt om Setomaa Liidu, Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo ja Eesti Maaülikooli vaihõl 2005. aastagal sõlmit lepingu alusõl.

Mano saat küüsüdä' 510 6664, info@setomaa.ee (Kaja Tullus).

Seto Kuningriigi võistluisi kõrd

1. Sõnolisõ võistlus

Timahava om Seto Kuningriigih jalki sõnolistõ võistlus! Õks tuu jaost, õt nuu' naase' ja mehe', kiä mõistva' seto laulu tetä', saanu' hindä vahtsit laula üteh kooriga ette kanda'.

Kolm laulu teemat andas tiidä' Setomaa järgmitseh leheh ja www.setomaa.ee lehe pääl. Kõigil om kuu aigu sõnnu märki'! Kuningriigipääväl tõmbas ülembsootśka kõigi nätteh kolmõst teemast vällä üte – tuu om timahavadsõ sõnolisõ võistlusõ teema.

Võistlõma oodami kõiki naisi ja miihi, kiä mõistva' seto laulu tetä'.

- Laul piät olõma ette ant teema perrä.
- Paprõ päält maaha laulda' tohi-i.
- Laul tohi-i olla' pikep ku 5 minotit.
- Sõnolistõ võistlus olõ-i koorõ võistlus, tuu tähendäs, õt hinnata-ai koori, a sõnolisõ laulu ja sõnno. Muidoki om tähtsä, õt sõnolinõ laulnu nii, õt kooril kerge perrä olnu üldä'. Ütest koorist või võistlõma tulla' mitmit sõnolisi!

Päävedosnik: Kalkuni Andreas, andreas@folklore.ee

2. Pillimiihi võistlus

Võistlusõl sorditas vällä üts kuninga pillimiis.

Mängi' võit:

- libliklõõtsa, Teppo tüüpi lõõtsa, karmoškat;
- kiigat;
- (seto helühannaga') kannõlt.

Midä kaetas ja kullõldas välläsortmisõ man:

- tulõ mängi' üts seto kargus ni' üts lugu, midä mängitäs Setomaal;
- pillimäng õkva kisk tandsma;
- pilliperrä om hüä ja kerge seto muudu tandsi' ja lugu om mängit kimmä taktiga';
- pillimiis piät tiidmä, mäntsest nulgast lugu peri om vai kinka/minka perrä tä om tuu ar' opnu'.

Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-õi s´ood kõrda täüdet.

Päävedosnik: Kadarpiku Tiina, varska.muusikakool@setomaa.ee

3. Naisi näpotüü võistlus

Teema: Lina präätäminõ vokiga

Valitas vällä kotusõpääl uma vokiga 20 minotit präätämisõ tulõmusõna paremb tüü tegija. Hinnatas, ku kõrdapite om lang tettü.

Kõgõ paremp lina präätäja:

- mõist vokiga tüütädä';
- mõist tetä' ilosat, peen´okõist, ütelist langa;
- jõud 20 minoti joosul parra jupi kvaliteetset langa valms tetä'.

Ku om veidebä ku kats võistlõjat, sis hindamist tulõ-õi. Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-õi tingimuisi täüdet.

XXVI SETO KUNINGRIIGIPÄIV
Küllätüvä / 3.08.2019

Tüüd kaesõ' ja hindasõ' aśatundja', kinka kuts kokko Seto Käsitüü Kogo.

Langa' pandas kaemisõst vällä ja kõik saava' nuid peräst kaia'.

Päävedosnik: Kala Ingrit, 56200057, kogo@setomaa.ee

4. Kargusõkargaja, kasatskilüüjä võistlus

Valitas illos, tark ja kõrralinõ seto esindäjä.

Kõgõ parep kargusõkargaja ja kasatskilüüjä:

- mõist seto muudu tandsi';
- om seto muudu olõkiga' ja kihähoitmisõga';
- mõist hinnäst pillimehe muusiga perrä säädä' ja tandsi';
- tands hindäle vai kuuh tandsmisõ jaos, tandsi-i kaejidõ jaos nii ku etendüseh.

Ku om veidebä ku kats võistlõjat, sis hindamist tulõ-õi. Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-õi tingimuisi täüdet.

5. Süüke ja juukõ võistlus

SÕIR ku' mi paigah käsitsi tettü ja suurõ avvu seeh peetü süük om viimätsel aol nii ülesnõstõt kraam, õt sõiralõ om Eesti riigi puult ja mi hüäskitmisel tettü taotlus Euroopast tunnusmärgi saamisõs. Tuu tähendäs, õt mi piä hoitma umma sõira väiga avvu seeh, tegemä sõira nii, õt ta väärisi' mi umma ja külälistõ kitmist.

Sõir:

- piät olõma ilosa värmiga – hellekõllatsõst kooni kõllatsõni, ku' uma' kanamuna' seeh omma';
- piät olõma tihtsä olõmisõga, midä om hüä lõigada';
- piät olõma hüä lõhnaga;
- piät olõma hindäl tettü;
- piät olõma tettü nii, õt pernaane saa eis' tegemisõst kõigilõ kõnõlda' ja vajadusõl tõisi opada';
- sõira seeh või olla' küümnit, mia om vanaaolitsõ sõira tunnus.

Sõira või tetä' ka muul viisil ja sinnä' sisse panda' muud kraami, sis saa sõir vahtsõtmuudu tegemisõ võistlusõl olla'.

LEIB om kullanõ pala, minkalõ anti suud, ku käärokõnõ maaha sattõ. Vannamuudu leevätegemise man piät kaema, õt määne tettü leib om.

Leib:

- piät olõma tettü Setomaal kasvatõt kraamist;
- piät olõma vannamuudu tettü;
- piät olõma hüä maigu ja lõhnaga;
- piät olõma ilosa näoga;
- piät olõma päält ille ja paksu koorõga paasileib.

PIIRAK. Setomaal om vanast aost tettü mitot muudu piirakit. Om tettü päält vallalitsi, a om tettü ka käkidü' piiraku', mis omma' sis sääntse', koh sisse pant pala vällä õi paistu'. Innevanastõ panti piirakidõ sisse kalla, kapstit, põrknit ja muud kraami, mia aiah, puu otsah vai järveh kasvi ja oll´. Tuuperäst piäsi' mi kõik võtma niti, õt kunigriiki toomõ' ja teeme' vannamuudu piirakit. Piirak või olla' rüä- vai nisujauhast, vai seätü jauhast.

Piirak:

- piät olõma pakso põhjaga;
- pääl vai seeh piät olõma Setomaal kasvatõt kraam;
- piät olõma ilosa näoga;
- piät olõma säänestmuudu tettü, õt pernaane saa seletädä', kuimuudu tä piiragu tekk.

Söögikraami tingimusõ' om kirjeldänü MTÜ Seto Küük.

HANŚA, OL', TAAR ja VERREV VIIN

Setomaal paktas umatettü kraami õks nõnnopite. Tuuperäst piät joogi', miä kuningriigi võistlusõlõ rahvalõ maitsmisõst tuvvas, olõma hüä maiguga, vannamuudu ja kõrdapite tettü'.

Kõrralinõ **hanśa** piät õks vana viisi perrä olõma mito kõrda läbi aet ja tohi-i olla' vähämb ku 45 kraati kangõ. Õigõ hanśa om rüäst tettü ja väega avvu seeh omma' nuu' meistre', kiä viil eis' ka rükä kasvatasõ'. Vannamuudu tettü hanśa om klaar ja ilma värvildä ni hüä lõhnaga, minkaperrä saat õkva üldä', õt kraam om paslik ja õigõ. Hüvvä hanśat piät vällänägemise perrä jo tahtma ja maigo perrä hüäst kitmä. Vastavõtja piät kõrraga är' maitsma hanśa ni ütlemä tuujalõ, kas juuk lätt Seto Kuningriigi meistri võistusõlõ vai jääs rahvalõ maitsa'.

Taar olõ-õi kali. Innevanastõ tetti õgah taloh ummamuudu taari. Taar om leevä vai leevä koorikidõ vai muud muudu jauhhõlõ pääle pantu vii hapnõmise perrä saadu hapu juuk. Taar piät olõma ilosa värmi ja hüä lõhnaga, tegijä piät är' seletämä taari tegemisõ. Taar piät olõma kõrralitsõlt aigupite är' hapanu ja piät olõma juujalõ meeleline.

Võistlõmma tuud kraami iist mastas rahha:

- sõir 10 €/kg;
- piirak 8 €/kg;
- leib 4 €/kg;
- hanśa 8 €/l;
- ol' 2 €/l;
- taar 2 €/l;
- verrev viin 5 €/l.

Kraami piät olõma:

- sõira 2 kg;
- piirakut 2 kg;
- leibä (vannamuudu) 2 kg;
- hanśat 1 liitri (teräväläst vai linnasõst tett ja üle 50 kraadi);
- olt 2 liitrit;
- taari 2 liitrit;
- verevät viina 2 liitrit.

Kraami või tuvva' ka' inäbä ja sis tuu pandas kuningalavva pääle kostis.

Kraamõ vastavõtminõ kell 10.00–12.00.

Hindaja' (söögi- ja joogimaitsja') andva' uma helü, a tuu iist tulõ massa': sõir 4 €, piirak 3 €, leib 2 €, hanśa 6 €, taar 2 €, ol' 3 € ja verrev viin 4 €.

Kõkõ inäbä helli saanu' söögi- ja joogitegijä' omma' rahva lemmiku'. Śooaastagatsõ' sõira-, leevä-, hanśa-, ollõ- ja taarimeistri' sortva' vällä seto söögi ja joogi aśatundja'. Piiragu- ja verevä viina meistri selgus rahva helüde perrä.

Juukõ ja süüke pruumminõ lõpõs, ku üte inemisõ tuud kraam saa otsa. Perräjäänü' joogi' ja söögi' läävä' kunigalauda kostis.

6. Vägümehe välläsortminõ

Setomaa kõgõ kõvõba mehe välläsortmisõ man kaetas joudu, kindlat kätt ja terävät nutti.

Kihäkaal om õnnõ üts ja piä-äi olõma Setomaa juurõ', om vaia julgõt päälenakkamist.

Kõgõst kõnõldas täpsebält võistlõmisõ man. Kõgõ kõvõba vägümehe jaost olõ-õi tähtsä' punkti', tä om tõisist üle, ku om õigõl aol õigõh kotusõh – kuningriigipääväl Küllätüväh.

Tõnissoni Silveri pilt

Vabarna Jalmar Treski Küüni suvõ-huuaost

LEIMA EVELIN

Jalmar, ilosat keväjät! Kuis tulõ su jaost 2019. aastaga suvõaig?

Tulõ nigu õks, käe'-jala' tüüd täüs. Treski Küüniga om aśatamist, śoo huuaig tulõ viis õdagut täüs muusigat ja kümme Taarka perimüstiatri etendüst kah. Mõnõ' välisesinemise' Trad.Attack!'iga ja niisama nautmist.

Kas Tartoh kotoholõmisõ aigu om ka õks kõrdapite?

Om-om viländ. Saa kõrdapite loominguga tegeldä' ja miäkit õks Setomaa jaost ka kõrda aia'.

Kõnõlõ' tśuut Treski Küüni tegemisist ja plaanõst śool huuaol.

Alostami jo 31. mail ja lõpõtami augusti lõpuh. A olgu' üteldü', õt śoo suvi jääse parhilla' nii-üteldä' viimatsest, tuuperäst õt tulõva aastaga om plaan maaparandust tetä' ja vaest määnegi vahtsõnõ maja sinnä' püstü saia', tuu tähendäs, õt 2020. aastaga huuaig jääse vaihõlõ ja jummal tiid, kas 2021 tulõ vai tulõ-i, tuu sõltus Trad.Attack!i eduluust. Nii õt olgõ' hüä' ja tulgõ' õks śool huuaol kaema, hüä Setomaa rahvas.

Piledi' omma' müügil nii Verska turismiinfopunktih ku www.treskikyyn.ee.

Kõikaig pää tüütäs ni süä kaes, kuis kõkõ paremp olõsi' toimõta' ni ellä'. Määndse' omma' muusigamõttõ' viil parhilla' pääh ni süämeh?

Parhilla' tüütämi Trad. Attack!i vahtsõ albumiga, tuu võtt kõõ ao ar'. 2020 tulõ vällä ja sis saa suurõmpit kontserte kah.

Parhilla' om su jaost tähtsä viil ...

Õks kõgõ tähtsämp om hindä perre jaost aigu sätti'. Villem kasus huuga ja tuud aigu tulõ nauti'. Aastaga' läävä' kipõstõ ja kokkovõttõh om õks kõgõ tähtsämp inemise' su ümbre.

Liivimaal liivlaisi otsmah

Setomaalt sõidõti 15. mail Liivimaa poolõ. Riia liinah tulli' mii' kampa ka' kihnlasõ', õt jal' ütehkuuh reisi' ja kaia', õt kuis mi sõbrakõsõ' eläse', midä tegevä' ja mäntse' kotusõ' Liivimaal omma'.

SARVÕ ÕIÕ
Obinitsa muusium

Ma olõ innegi' tuuh nulgah ǩaunu', a õks näet midägi' vahtsõt, om kotussit, kohe olõ-õi trehvänü'. Kõigi kodotsidõ töie ja tegemisi mant om vaia mõntkõrd minnä' kavvõbahe, sis mõistat umma kodo ka' nätä' tõõsõ nulga mant.

Mi ütine katõpääväne reisminõ oll huvtav teno hüvvile ja targolõ inõmisilõ. Edimäne kaeminõ oll Dundaga kindlus, sis Kolkah Liivi rahvamaja, koh meele laul rahvamuusigaansambli „Laula" ja sääl oll kaemisõst vällä pant tśuut innitsit rahvarõivit ja mitmit tüüriistu. Kõik olli' väiga' huvtõt mere viirde minekist ja sääl liiva piteh jalotamisõst, tuud mi saigi' tetä' vooĺu.

Meele siih õks kõnõldas viimätsest liivlasõst, õt liivlaisi olõki-i inäp, a pääle ńoid päivi, ku meele tull kõnõlõmma ja kotussit näütämmä Valts Ernštreits, kiä kõnõl parebahe eesti keeleh ku mi vaest eis', sis kõik, kiä' olõ-õs inne tä tutva' ja timmä tiiä-äs Eestih olõmisõ aost, olli' õks väiga' imehtänü', õt üts liivi miis kõnõlõs säänestmuudu ku eestläne. Timä oll miika' puul päivä ja tuu ao joosul kävemi kaemah lootskidõ surnuaida Mazirbeh, Slitere tulõtorni, Liivi surnuaida Sīkrags, Irbene raadiolokaatorit ja no' teno timä juttalõ mi kõik tiiä, õt liivlasõ' omma' väigagi' olõmah.

Mi olli ku latsõ', ku Valts vei meid Ventspilsi vanaaolitsõ rongiga' sõitma. Ventspilsih om hulga lehmäkujosit, midä külälisõ' kaesõ' ja pildstäse'. Liinakõnõ om illos ja kõrrah. Ja siih mi reis saigi' läbi ja hummogu tagasisõitminõ.

Teno tulõ üldä' Setomaa Turismilõ ja kuuhtüüprojektilõ, kõigilõ, kiä' śoo sõidu kokko säi' ja ka' rahuligulõ bussijuhilõ Lembitulõ. Śoo reisi päälkiri om – projekt „UNESCO-Tourism" oppõreis Liivi piirkunda.

Liivimaa liivlasõ' omma' pidänü' mitmõ valtsusõ aol uma' sünnütalo' maaha jätmä, nä omma' ummist kododõst vällä aet, a nä omma' jal' lännü' tagasi ja säänest muudu mitumitu kõrda. Ka' näid olõ-õi vinne aol lubat minnä' mere viirde, näid olõ-õi lubat mere pääle, näide paadi' omma' veet mere veerest kavvõ, ja tuust ommõgi' lootskidõ surnuaid. Säänestmuudu om Eestimaalgi tett ja inõmisõ' omma' ummist kododõst ar' aet, om ar' paet. A nii liivlasõ' ku mii', kõgõlõ kaemalda', mi õks olõ olõmah, ütskõik midä kõnõldas vai midä tetäs – kõva rahvas heränes õks elolõ ja eläs edesi.

Aiťumma innitsilõ inõmisilõ ja tämbätsilõ reisikõrraldajilõ ja muidogi' ütehreisjilõ.

Leili Pusse (Sepik) 80

18. mail sai Vabarna Anne tütre Vabarna Nati (Natalia Sepik, 1916–1979) tütär Leili 80.

SARVÕ ÕIÕ

Leili eläs Pärnu lähkoh, tä om üles kasvatanu' nelli poiga ja üte tütre.

Üts Vabarnidõ harokõnõ eläs Setomaast kavvõh. Nime' muutusõ' ja ku puhmaharokõisi mõntkõrd kobenda-ai ja kohruta-ai, sis võit suurõ' sugulasõki' ar' unõhta'. Hüä, õt parhillatsõl aol võõdas õks hoolõst ja kutstas sugulasõ' ja sõbra' kokko sünnüpääväle. Leilil oll illos ja armulinõ sünnüpäävä päiv, koh lähebä' ja kavvõba' sugulasõ' ja arma' umadsõ' ja kalli' sõbrakõsõ'.

Joudu uma kallilõ ristämäle ja timä latsilõ ja ka' latsõlatsilõ, õt ütehkuuh edesi ellä' ja ütstõõsõ tõtna hüämeelelitsõlt jouda' järgmäiste aastahe ja säält jal' edesi.

Eläge' kõik ilosahe, kasugõ' kõik kallehe, arma' umadsõ'!

Lehte tegevä':

Toimõtaja Kauksi Ülle, tel 5656 9079, e-post: kauksiylle@gmail.com
Toimõtaja (lisaleht Vahtsõt Vallah) Kittusõ Kelly, tel 522 0661, e-post: kelly.kittus@setomaa.ee
Keeletoimõtaja Palmi Silvi
Seto keele tõlkja Sarvõ Õiõ
Külesäädmine Lööpri Priit
Välläandja: Setomaa Liit
Setomaa kolleegium: Külviku Helen, Kauksi Ülle, Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Sarvõ Õiõ, Leima Aarne, Kruusamäe Meelike, Jüriöö Vello, Järvelilli Rein, Leima Evelin, Mustimetsa Indrek.
Trükjä: Printall AS
Lehe ilmumist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm ja lisalehte Vahtsõt Vallah Setomaa vald.
KAASTÜÜ' saata': kauksiylle@gmail.com vai Setomaa aoleht, Obinitsa külä, 65301, Võro maakund.
SETOMAA VALLA UUDISÕ' saata': kelly.kittus@setomaa.ee
Tähtaig õga kuu 12. kuupäiv.
Lehe telminõ ja reklaam: tel 5627 3889, info@setoinstituut.ee

Kaŕahkäumisõst vanal aol

NASSARI ELVI

Edimäne kaŕapäiv

Ku keväjä karja vällä lasti, sis peeti õgasugumatsi kumbit. Kaŕa välläläskminõ sündü tõõsõpäävä, neläpäävä vai puulpühä. Verska kandih olnu nii, õt ku nuidõ nädäläpäivi pääle johtu juripäiv, sis tohi-s laskõ'. Muijal õks lasti kari vällä ka juripäävä, kas vai paarist tunnist.

Lauda läve ette panti muna, ku lehmä' munna katski astu-s, sis tulõ-s ka eläjidõga kaihha. Kaŕusõlõ anti muna kaŕalaskmisõpääväl üteh, sis tuu sei kaŕa man ar', õt lehmil saasi' kõtu' edespidi täüs ku muna. Edimätsel pääväl pidi kaŕuss kõõ saistõh olõma. Kua maalõ istõ, tuu sai suvõl laisk ni uninõ. Ku kaŕuss tuul pääväl kodo tulĺ, sis timmä viiga kastõti, õt saasi' virgast ku vesi.

Edimäne kaŕavits tuudi kodo ja visati lauda katusõ pääle, õt sis kari nakasi' õks ilostõ kodo käümä. Õt kaŕa kaihha tulõsi-i, käüti edimätsel kaŕapääväl pühäse ja suurõriide kündlega ümbre kaŕa ni pallõldi. Tuu palvõ pidi eläjit hoitma hainaalosõ (hussi) tsuskamisõ iist, olõma ka muidõ kaihha vasta. Papp olĺ kah mano kutst, käve kadinitsaga ümbre. Sis ku pappi olõ-s, käve' külä vanõmba' mehe' eis' pühäsega. Niisama hobõsõgi' aeti mõnõst tunnist kaŕamaalõ, õt papp näid jumalasõnaga õnnistasi'. Ütehkuuh käüti pühäpiltega ümbre eläjidõ – papp iih, rahvas takah.

Peläti nõidmist

Karja edimäist vuuri vällä saatõh tohi-s kinkõlõ midägi kotost anda', ütskõik ku halõhõhe küüsüja pallõĺ, muido anni' uma kaŕaõnnõ ar'. Nõidmist ja kurja silmä veiga peläti. Kõnõldi, õt kõrra olnu Serga küläh üts haigõ paabakõnõ, kiä tulnu süvvä' küüsümä. Hüä süämega pernaane andnu tälle kauskõsõga värskit kiislat. Kaenu perrä ja nännü, õt paaba läts uma kodo poolõ, tii pääl maast kuusõossakõisi murrõldõh. Kuusõossa' olĺ peremiis tii pääle pandnu, õt tii olõsi-i veiga muanõ. Nakaś sis pernaane mõtlõmma-murõhtamma, õt vaest määnest nõidust tekǩ. Läts kaema – paaba sängüh, kiisla lavva pääl putmalda, a' kuusõossakõsõ' tarõh risttala ala tsusidu'. Haarď pernaane ar' kiislakausi ni tõi kodo. Tuu aasta olõ-s eläjäkaihho, a' muido kõõ õga aasta, ku kiä midä olĺ küüsümäh käünü'.

Kõnõldi tuudki, õt jaanipäävä aigu käve' säändse' võhlu' külänaase' piirimaiõ mant kaŕamaiõ päält kadajit „nüssmäh". Inne päävänõsõngut nüsseti sõnnoga „Mullõ kõik valla vahanõ või! Mullõ võsi (võid), muilõ vesi!" Johtu' tśura' müüdä minemä, kuuli' tuud ni hõiksi': „Mullõ vesi, muilõ võsi!" Küläpaaba hiitü ni pagõsi minemä. Kõnõldi, õt olõki-s tuul naasel suvõl kaŕaga õnnõ olnu'.

Ütinõ kari Petseri lähkoh 1919. *Eesti Filmiarhiivi pilt*

Olli' suurõ' küläkaŕa'

Küläkaŕa' olli' 100–150 aastat tagasi veiga suurõ'. Sis, inne külämaie kruntiajamist olĺ küllil mõts, kaŕa- ja hainamaa' ütehkuuh. Kaŕamaiõ pääle käüti kavvõndõhe mõtsa, koh olli' mõtsasöödü'. Suurõ eläjäpargi jaost, koh olli' liki 20–30 talo lehmä', hõhva', pulli', vasigõ' ni lamba', olĺ vaia eräle mõistjat pääkaŕust. Tälle saadõti appi vil' ka väikokaŕusõ'. Abilisi olĺ vaia neljä, õt kari höste kaitstu olõsi' – kats olli' takah ja kats külgi pääl, iih käve pääkaŕuss roosaga (piidsaga). Vitsaga tõmmati abikaŕustõ vaihõl seerepit, õt kiä määndse jao pääle lätt.

Pikk maa olĺ kaŕamaiõ pääle minnä', pidi perrä kaema, õt kari ar' lagonõsi-i. Sussõ iist pidi kaitsma, nuid olĺ vanast mõtsuh veiga pallõ, kõõ pidi lambit üle lugõma. Nuu' kõrrakaŕusõ' olli' 12–14-aastatsõ' tallast appi saadõdu' tśura' vai tütrigu', selle õt nuu' talo', kost lehmi ütiskarja saadõti, pidi' kõrdapite ka kaŕakaitsja' saatma. Kinkil olõ-s saata', pallõl naabridõ latsi (arvada' siss massõti kah midägi).

Vanast olĺ nii, õt tsia' ka saadõti kaŕaga vällä, sis kats abilist jäie' tsikoga kesäpõllu pääle, kats lätsi' pääkaŕusõga edesi. Ku kaŕah olĺ veiga tsurmlõjit ja terävidõ sarviga lehmi, sis tuu jaost, õt nä tõisilõ vika teesi-i, tetti sarvi otsa mulgu' ja lüüdi naglaga puitsõ' nupu' sarvi külge. Kua veiga kipõ astmisõga elläi olĺ, tuul panti edejala' paklakablost keerutõt kammitsihe. Tõõnõkõrd panti säändsilõ lehmilõ vil' ka pääpõlmusõ', nii-üldä' pääkammidsa'.

Küläkaŕusõ kauplõminõ

Suurõ küläkaŕa ravtsõmisõst ja kaitsmisõst palksi' peremehe' pääkaŕusõ/küläkaŕusõ ütitsõlt. Minti tsässona mano vai kohegi muialõ kokko, märgotõdi ja arotõdi. Loeti ar', ku pallo külä pääle lehmi kokko tulõ, naati pääkaŕust kullõma. Lihavõõtõ paiku kutsti peremehe', kaŕusõ' kutsti ka mano. Võeti tuu, kiä kõkõ vähämbä palka küüsse. Ku kaŕakaup ar' tett, tekǩ pääkaŕuss peremehile liigo' ni lei kõigiga kätt. Liigaraha massõti timäle üteh käsirahaga (tsaariaol 2 ruublit) peräst tagasi. Küläkaŕusõ

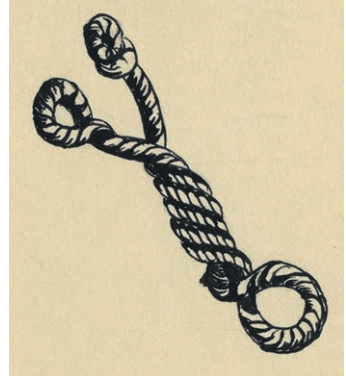

Kammits. Vilo vald Molnika külä Suurpuu talo.
Viktor Reieri joonistus

teenstüs nakaś pääle juripääväst ja lõppi mihklipääväl, vahel ka varahampa.

Pääkaŕuss nakaś olõma kortinah kõrroldõ õga talo puul, kost lehmi karja saadõti – kost eläjit inämbä käve, nuu' pidi' ka sagõhõmpa hindi poolõ üümajalõ võtma. Lämmäl aol magasi pääkaŕuss lakah, muido tarõh. Kua talo puul kaŕuss olĺ, säält sai ka söögi, vihmadsõ ilmaga ka päälmätse' rõiva'. Koh taloh kaŕuss kortinah olĺ, sääl tetti sis õks midägi parembat süvvä' ja anti hummogu süvvä' üteh kah – pääkaŕust austõdi nigu külälist. Mõnõl küläkaŕusõl, kiä tulĺ perrega ja olĺ umaette kortinah, olĺ palk kah kallimp. Vahel küüsse tä osa palka jo ette kah, a' inämbüistõ õks massõti pääkaŕusõlõ täüspalk sügüse.

Hüä kaŕuss tiinse hindäle ja perrele talvõst suvidsõ tüüga talvidsõ leevä arki, selle õt lehmä päält, olgu' ahõr vai piimälehm, massõti katõsa nakla leibä (rükä) ja üts vakk kardohkit. Vahel olli' kauba seeh vil' kängidse' (tsuvva') vai tsuvvaraha, rõiva' vai sis rõivapaĺkna. Küläpraasnikust kingti tälle vil' ka paar tsuugõ ja vahtsõ' suka'. Johtu kaŕuss samah küläh elämä, viidi tälle talsipühist lihha ja valgõt vatska.

Pääkaŕuss ja väikokaŕusõ'

Pääkaŕuss pidi olõma miis, naase' olli' veiga harvakutti. Arvati, õt meesterahvas kaits karja parembahe, tulõ ka abikaŕustõ kamandamisõga parembahe toimõ. Tiidä' om, õt pääkaŕust kaŕalatsõ' pelksi', selle õt timä võidsõ ka roosaga üle kühmo tõmmada', ku sõnna kullõ-s vai lehmä' uma küle päält vällä lasi'. Vai sis lubasi esäle õdagu ar' kaibada', ku hoolõlinõ olõ-s.

Pääkaŕusõ sõnna kullõldi, timmä austõdi vahel inämbägi ku umma essä. Ku aigu jäi, sis opaś kaŕuss latsilõ ka rehkendämisõ, tähe' ni vinnekeelidse lugõmisõ selgest – õga sis vanal aol kõik latsõ' sukugi kuuli käü-s. Tuust talost, koh pääkaŕuss parasjago kortinah olĺ, pia-s latsõ' nuil päivil kaitsjastkaŕusõst minemä, tuu peräst latsõ' õks veiga oodi' timä tallo tulõkit – sai kavvamba maada'.

Pääkaŕusõst käve' uma külä vai mõnõ kavvõmba külä ütsigu' vanamehe', nuu' olli' vanast jäänü' tsaariväe soldadi'. Olĺ ka noorõmbit miihi, nii 40–50 aasta vaihõl. Tõõnõkõrd olĺ ütssama pääkaŕuss üteh küläh aamõtih veiga pikkä aigu. Johtu ka tuud, õt pääkaŕuss läts poolõ päält minemä vai sis saadõti ar', ku' rahul olda-s. Eläjit pidi mõistma aija' ni ka väikokaŕussilõ perrä kaia', õt nimä' lehmilõ perrä kaesi', õt tõugu murrasi-i ja kaihho teesi-i. Ar'süüd vilä iist vastuť pääkaŕuss uma palgaga. A' ku mõtseläjidõ murtõh mõni kaŕaelläi hukka sai, sis tuud kaihho arvada-s palgast maahha – tiidäki, õt susi õks võtt õga suvõ kah uma jao.

Karja suurõ kambaga

Pääkaŕusõl olĺ pääle abikaŕustõ abih vil' ka hüä ja elläv kaŕapini. Päävakene olĺ tśuut nõsõnu', ku pääkaŕuss ai sarvõ (sarvõpilli) vai puhkõ piibarit, minkõ helü olĺ kavvõ kuulda'. Mõnõh paigah lei tä külä seeh kloppi (lokulauda). Tuust aost pidi' pernaisil lehmä' nüsstü' olõma. Kari aeti vai sis lätsi' eis' helü pääle külämorolõ vai külä tsässona mano platsi pääle. Pääkaŕuss, väikokaŕusõ' ni pini naksi' üteh eläjidõga tanomit pite minemä. Kaŕa man küläkaŕuss kamanď ja opaś, abilisõ' ja pini aiõ' ja hoiji'. Kaŕalatsil olli' peoh vitsa', mõnõl ka lepäkoorõst tett toro, midä puhksõ, ja leeväkoti' üle ola.

Kelli vanast olõ-s, aigu mõõdõti uma vaŕo päält: astuti uma vaŕo pääl kundsa ja varbit tihkõhe ütstõõsõ ette pandõh. Olĺ keskpäiv ja vari viis jalga pikk, ai pääkaŕuss jal' sarvõ – aig om kodo minnä'! Ku kaŕusõ' peie' lõõnat, aeti kari kokko ja jäteti saisma. Eläjä' kah lesadi', ku naksi' süümä tükmä, sai kaŕasaisahtus läbi. Õdagidõ aeti kari kodo, jal' külämoro vai tsässonaplatsi pääle, kohe sis õgaüts ummilõ eläjilõ vasta läts. Mõni olĺ pandnu' lambilõ ka eisvärmi paila'-nöörä' kaala, õt ummi eläjit ar' tunnõsi'.

Ütitseh küläkaŕah käüti vil' 20. aastasaa algusõh ni kooni edimätse ilmasõani. Maiõ kruntiajamisõga nakaś tuu kommõh häädümä ja pallo muutu ar' (tuust kiroda järgmätseh leheh). Vinne küllih (näütüsest Sennoh) olĺ külä ütine kaŕaravtsõmisõ kommõh siski alalõ vil' tõõsõ ilmasõa algusõni. Hobõssidõga õitsih käümisõst tulõ kah juttu järgmätseh leheh.

Setomaa
Vahtsõt Vallah

VALLA UUDISED

Mai 2019
Nr 5 (354)

Unistused võivad täituda

TRIINU ARUND
Värska ANK

Värska ekstreempargis toimus 3. mail sündmus, mida võib nimetada unistuse täitumiseks – avati Värska ekstreempargi juurdeehitus.

Nüüd on olemas WC, duširuum ja garderoob. Hoone ise pole suur, aga selle valmimine on väga oluline, kuna see oli ekstreemsporti harrastavate noorte unistus.

Värska ekstreempargi laiendusprojekti taotluse Piiriveere Liidrisse kirjutas Setomaa valla arendusnõunik Ulvi Oper. Hoone ehituse kogumaksumus oli kokku 35 676 eurot ja sellest toetussumma 10 000 eurot. Hoone projekteeris Reno Laanelind Hemland Projekt OÜ-st ning ehitustöid teostas Eston-V OÜ.

Värskas avati ekstreempargi juurdeehitus. *Foto: Rainek Savimägi*

Värska ekstreempark on avatud kõigile ekstreemspordi harrastajatele. Infot ekstreempargi tegemiste kohta leiab Facebookist Värska Ekstreempargi kontolt.

Õppeaasta hakkab lõppema ning aeg on vaadata tagasi lõppevale õppeaastale ning teha plaane varsti algavaks suveks ja mõelda juba, mida saame uuel õppeaastal pare-mini teha. Sellel kevadel korraldas Värska noortekeskus esmakordselt uuel õppeaastal esimesse klassi tulevate õpilaste lastevanematele avatud uste päeva, kus vanemad koos lastega tutvusid noortekeskusega ning noorsootöötajad rääkisid noorsootööst ning huvitegevuste võimalustest.

Setomaa valla huvihariduse ja huvitegevuse üle arutlesid üheskoos noorsootöötajad, huvitegevuste juhendajad, koolide juhid ja valla haridus- ja kultuuriosakonna juhataja. Üheskoos mõeldi juba uuele õppeaastale, et kuidas muuta huvitegevus noortele kättesaadavamaks ja noorte ootustele vastavaks. Mida rohkem on kaasamõtlejaid, seda rohkem tuleb häid mõtteid ja ideid, kuidas noorte vaba aeg oleks paremini sisustatud.

Koostegemises peitub jõud!

Nedsaja külas vahtsed vedosnikud

URMET ITSE

Tänu Nedsaja Küla Bändile üle Eesti kuulsaks saanud Nedsaja külas oli 21. aprillil kaks tähtsat koosolekut, kus valiti külaseltsile uus juhatus ja külale uus külavanem.

Lisaks bändipoistele on tublid tegutsejad teisedki külaelanikud. Aktiivselt tegutseva külaseltsi eesvõttel on üheskoos viimase kolme aasta jooksul ellu viidud väga palju. Suurematest ühisettevõtmistest tõstis ameti jätnud külavanem Urmet Itse koosolekul esile järgmised: 2016. aastal talgute korras ehitatud külamaja terrassi, mille ehitustöö korraldamine oli juhatuse õlgadel, aga ehitustöödest võtsid osa paljud külaelanikud. 2017. aastal varustati külamaja elektriga, selleks tuli korraldada liitumine ja majasisesed tööd, lisaks sai külamaja PVCst katted kahele avatud küljele, et saaks ka tuulise ja sajuse ilmaga sees üritusi pidada. Eelmisse aastasse jäi ka kohalikuks supluskohaks kujunenud külatiigi puhastamine,

Uus külavanem eelnevatega. *Foto: Meel Valk*

tiigi äärde toodi liiva juurdegi.

Lisaks traditsioonilised ühisüritused (nt naistepäeva, jaanipäeva või külapäeva tähistamine), heakorratalgud ja osalemine külast väljaspool toimunud ettevõtmistel: Viljandis üleriigilisel KOPi kogemuspäeval, Obinitsa külade foorumil, Võrus „Vahtse valla veretsõõr" mõttekojas, külavanema statuudi töörühmas, Värskas Setomaa valla ettevõtlusfoorumil, Seto Kongressil jm.

Juhatuse esimehena ja seni külavanemana tegutsenud Urmet Itse jäi ise tehtuga väga rahule. „Eks tegevusi oli muidugi rohkem, osa neist sellised, mis ikka seltsi juhatamise juurde kuuluvad, näiteks raamatupidamise, varade ja liikmete nimekirja korrastamine, koosolekute ellukutsumine ja muudki," lisas ta.

Külas on palju lapsi ning hetkel ongi töös külla laste mänguväljaku rajamine. Et küla olevik ja tulevik saaks paremini minevikulugudega tuttavaks, on koostamisel küla ajalooline kodulehekülg. Nendest ja teistestki tegemistest andis 21. aprillil Nedsaja külas toimunud koosolekul aru külaseltsi lahkuv juhatus.

Endine külavanem tänas juhatust, rahvast usalduse ja võimaluse eest ning soovib edu uuele Nedsaja Külaseltsi juhatusele koosseisus Kaja Õis, Merili Tiirik ja Meel Valk, kes hakkab täitma juhatuse esinaise kohuseid.

Samal päeval toimunud teisel koosolekul sai esmakordselt Setomaa valla külavanema statuudi järgi valitud Nedsaja küla uueks külavanemaks Merili Tiirik. Iseäranis hea meel on Itsel selle üle, et uues juhatuses on kaks sellist liiget, kes pole kunagi varem juhatusse kuulunud ja ka külavanem on esmakordselt naisterahvas.

„Naiste võim on lubanud aktiivset seltsielu. Jääme ootama," märkis Itse.

Noorsootöötajad Kreekas.
Foto: Päivi Kahusk

Kreekas kogemusi omandamas

TRIINU ARUND

Võrumaa noorsootöötajatel on tavaks igal aastal külastada teisi riike ja tutvuda sealsete noorsootöö organisatsioonidega. Olles nüüd üks osa Võrumaast, said ka Setomaa noorsootöötajad võimaluse osaleda õppereisil Ateenasse. Setomaalt osalesid Värska Avatud Noortekeskuse juhataja Triinu Arund, Värska noorsootöötaja Triinu Kotov ning Meremäe noorsootöötaja Päivi Kahusk.

Reisi eesmärk oli tutvuda ühe suurima noortega tegeleva organisatsiooni IASIS tegevusega. IASIS tegeleb sotsiaalselt ja majanduslikult keerulise taustaga noortega ja migratsiooniküsimustega noorsootöös ning lisaks kõigele on aukohal ka rahvusvaheline noorsootöö. Muljetavaldav oli meeskonna mitmekesisus, kes töötas noore ümber. Vaimse tervise muredest räägitakse julgelt, kuna märkamine ja aitamine on peamised märksõnad selleks, et hoida ära suuremaid muresid.

Silma jäi ka, kui tagasihoidlikud on nende ruumid. Selliseid tegevusvahendeid nagu meie oleme harjunud noortekeskustes nägema, seal ei kohanud. Olulised olid inimesed ja silmast silma suhtlemine ehk väärtustatud on otsene töö inimestega. See on kindlasti ka põhjus, miks sealsed noored on sotsiaalselt aktiivsed ning vabatahtlikud tegevused au sees.

Vaadates eemalt kohalikule noorsootööle, võime olla rahul, et meil on vahenditerohked ruumid ja väga head inimesed, kes igapäevaselt teevad tööd selle nimel, et noortel oleks lai huvitegevuste valik. Meie jaoks kõige raskem on töö riskioludes noortega, kuna oleme maakonnakeskustest eemal.

Setomaa valla lasteaedade aastaringne ja 2019. aasta suvine tööaeg

Setomaa vallavalitsus kinnitas 10.04.2019 oma korraldustega number 175 ja 176 Setomaa valla lasteaedade aastaringse ja 2019. aasta suvise tööaja.

Setomaa valla lasteaedade aastaringne tööaeg:

- **Värska Lasteaed** on avatud tööpäevadel kella 7.30 – 17.30;
- **Mikitamäe Kooli lasteaiarühm** on avatud tööpäevadel kella 7.30–17.30;
- **Meremäe Kooli lasteaiarühmad** (Obinitsa liitrühm ja Meremäe liitrühm) on avatud tööpäevadel kella 7–18.

Setomaa valla lasteaedade tööaeg 2019. aasta suvel:

- **Värska Lasteaed**
  lahtiolekuaeg perioodil
  1.–30.06.2019 kella 7.30–17.30;
  1.–31.08.2019 kella 7.30–17.30;
  suletud perioodil 1.–31.07.2019.
- **Mikitamäe Kool**
  lahtiolekuaeg perioodil
  1.06.2019 – 31.08.2019 kella 7.30–17.30.
- **Meremäe Kool**
  Obinitsa liitrühm
  lahtiolekuaeg perioodil:
  1.–16.06.2019 kella 7–18;
  18.07.–31.08.2019 kella 7–18;
  suletud perioodil 17.06.–17.07.2019.
  Meremäe liitrühm
  lahtiolekuaeg perioodil
  1.06.–17.07.2019 kella 7–18;
  17.– 31.08.2019 kella 7–18;
  suletud perioodil 18.07.–16.08.2019.

Setomaa Vallavolikogu võttis 21.02.2019 vastu määruse nr 5, millega kinnitati Setomaa valla lasteaedade teeninduspiirkonnaks Setomaa valla haldusterritoorium. See tähendab, et lapsevanemal on võimalus panna laps ükskõik millisesse Setomaa valla lasteaeda, seda nii aastaringselt kui ka suveperioodil. Täpsemad tingimused on selleks kirjas laste lasteaeda vastuvõtu ja sealt väljaarvamise korras.

Karin Viljus,
Setomaa Vallavalitsuse
haridus-
ja kultuuriosakonna juhataja

Väikesed heateod

Me elame ühes kindlas aastaringis ja kindla järjepidevusega saabub Eestimaale jälle kevad. Setomaa on üks esimesi kohti, kus loodus tärkab kiiresti ja samas ilmub talvelume alt välja erinev praht. „Teeme ära“ egiidi all toimus sellel aastal Setomaal mitmeid kodukoha korrastamise talguid. See on külade ja kogukondade ettevõtmine ja koostegemise rõõm. Mul on ääretult hea meel selle üle, et Polodast Luhamaa nulgani tehti kokku sadu tunde tööd, mis muutsid kodukoha kaunimaks.

Üheks ühistegemise õnnestumiseks saame nimetada Edendusfondi esimest rahajagamist. Kogukonnalt kogukonnale fond on käivitunud ja fondi kogunes erinevatelt annetajatelt peaaegu 30 tuhat eurot. Jätkuvalt oodatakse igasugust toetust antud fondi. Miks sinna panustada? Paljudel headel ideedel Setomaal ei õnnestu realiseeruda, sest väikest tõuget on vaja. See on täpselt see koht, kus kogukond kogub ühtepidi vahendid kokku ja teistpidi jagab need laiali. Nendel ettevõtmistel on kindlasti suur õnnestumise võimalus! Kui sa ikka veel ei tea, kus saab enda panust anda, siis aadress on siin: https://www.setomaa.ee/kogukond/setomaa-edendusfond.

Muuseumid valmistuvad suveks ja Obinitsas, Luikjärvel ja Reegi maja juures käivad ehitustööd. Reegi maja sarikapidu sai peetud, tööd on graafikus ning kohe on selgumas ka ekspositsiooni tegija antud hoonesse. Obinitsa saab kauni lipuväljaku parkla ja Mikitamäe teeninduspunkti remondi ettevõte on selgunud. Lepingud on sõlmitud ka vee- ja kanalitrasside ehitajaga Mikitamäel, kus läheb kaevamiseks. Käimas on veel palju erinevaid arendusi ning projektikirjutamisi.

Rõõmustas Värska skatepargi juurde riietusruumide valmimine ja et avamispeole oli kogunenud noori üle Setomaa ning kaugemalt. Mitmed noored olid kohal esmakordselt ja kohe tekkis huvi ka seda osavust nõudvat spordiala proovida. Loodan, et noortele mõeldud ruumid leiavad aktiivset kasutust.

Ühe tähelepanu köitva üritusena paistis silma heategevuskontsert vähiravi fondile. See pani mõtlema, kui habras on elu ja kui tublid on meie Setomaa inimesed, kes seda märkavad ja teevad kõik endast oleneva ja natukene rohkemgi, et Eestis oleks hoolivust ning üksteisemõistmist. Aitäh, Sirje Kruusamäe!

RAUL KUDRE, Setomaa vallavanem

Setomaa Vallavolikogu istung 25.04.2019 Värskas

- Kehtestati „Arengukavade menetlemise kord“.
- Otsustati tagada projektile „Setomaa hooldekodus läbi peremaja ehituse teenuste tõstmine“ perioodil 2019–2022 omafinantseering kuni 300 000 eurot.
- Otsustati muuta Setomaa Vallavolikogu 27.12.2018 otsust nr 63 „Setomaa Vallavalitsuse hallatavate asutuste koosseis“ Meremäe Kooli ametikohtade koosseisu osas.
- Kinnitati Setomaa valla teehoiukava aastateks 2019–2022.
- Otsustati loobuda ostueesõiguse kasutamisest kinnistu registriosa nr 33938 jagamisel tekkinud Jõesuu kinnistu, katastritunnusega 46503:004:0291, kultuurimälestisega kääpad, 6,94 ha, asukohaga Rõsna küla, Setomaa vald, suhtes.
- Moodustati Euroopa Parlamendi valimisteks kolm jaoskonnakomisjoni.
- Otsustati muuta vallavalitsuse koosseisu – vallavalitsuse liikme kohustustest vabastati Ülle Herr ja Kaja Rõžikov, vallavalitsuse liikmeteks kinnitati Ulvi Oper ja Karin Viljus.

Olete oodatud tervitama 2019. aasta laulu- ja tantsupeo tuld!

KARIN VILJUS

Laulu- ja tantsupeo tuli liigub Setomaa vallas 16. juunil.

Tule üleandmine Võru vallalt Setomaa vallale toimub Meremäe mäel Meremäe vaatetorni juures. Tule annab Setomaa vallale üle Võru valla esindus koos Rainer Kuubaga ning tule võtab Setomaa valla poolt vastu Setomaa ülemsootska Aare Hõrn saatjaskonnaga. OK Peko orienteerujad viivad tule vaatetorni tippu. Samal ajal toimuvad kultuurilised etteasted. Lisaks tulele antakse Setomaa tulekandjaile Võru valla poolt edasi ka laulu- ja tantsupeo moonakott.

Meremäe mäelt liigub tuli edasi Seto lauluema kuju juurde Obinitsa, kus süüdatakse mälestusküünlad ja esineb leelokoor. Edasi liigub tuli läbi Koidula ja Matsuri Peko Jumalamäe poole. Tulekandjad viivad tule Jumalamäele Peko kuju juurde, mille jalamile asetatakse andam (laulu- ja tantsupeoga seotud ese), et sündmus hästi õnnestuks ning ilm oleks laulu- ja tantsupeo ajal kuiv ning päikseline.

Peko Jumalamäelt suundutakse Värska Talumuuseumi poole. Sellel teelõigul läbitakse ka nn Saatse saabas. Teelõigu läbimise ajal on laulu- ja tantsupeo tuli laternas ja auto peal. Järgmine sündmus Setomaa valla tuleteekonnal toimub Värska Talumuusemi õuealal. Setomaa valla tulekandjad annavad tule seto rahvariietes tüdrukule ja poisile, kes viivad tule talumuuseumi õuealale, kus valla esindajad tervitavad tuld, toimuvad kultuurilised etteasted, laulu- ja tantsupeoga seotud sädeinimeste tunnustamine (TLP talismani saajad) ning mälestusküünalde süütamine laulupeo tulest. Seejärel annavad lapsed tule tagasi tulekandjaile ning tule teekond jätkub suunaga Mikitamäele.

Viimase peatuse Setomaa vallas teeb tuli Mikitamäe vana ja uue tsässona juures, mis asuvad Mikitamäe asulas. Mikitamäe tsässonate juures süüdatakse mälestusküünlad ja esineb leelokoor.

Mikitamäelt liigub tuli edasi Niitsiku suunas ja Niitsiku bussipeatuses (ämblikukujuline) antakse tuli tagasi Võru vallale.

Tule võtavad vastu Orava piirkonna isetegevuslased ja saadavad pillimänguga tule endise Lasva valla piirile.

Setomaa vallast pääsesid 2019. aastal Tallinnas toimuvale laulu- ja tantsupeole Setomaa Naiskoor ja MODUSE Seto pererühm.

Tuleteekond Setomaa vallas

Kellaaeg ja koht

- 14.35–15 Meremäe vaatetorn
- 15.10 liigub tuli läbi Obinitsa küla
- 15.15–15.30 Seto lauluema kuju Obinitsas. NB! Kõik endiste kohalike laulikute perekonnad on võimalusel oodatud lauluema kuju juurde, et asetada laulu- ja tantsupeo tulest süüdatud mälestusküünlad lauliku mälestuskivi juurde.
- 15.55–16.08 Peko Jumalamägi
- 16.20–16.35 Värska Talumuuseum
- 16.51–17 Mikitamäe tsässonad
- 17.15 Niitsiku bussipeatus

Lisainfo tel +372 5855 2772

Suve algus Meremäel

PÄIVI KAHUSK

Mai- ja juunikuus on Meremäe koolinoortel mitmeid erinevaid üritusi ja laagreid.

17. mail toimus kevadine spordipäev, 21. mail orienteerumispäev. Mai lõpus osaleb Meremäe koolist kaks gruppi (1.–5. klass ja 5.–7. klass) Tartus võimlemispeol „Vaba päev“. 29. mail toimub KEAT laager 5.–6. klassi õpilastele. 9. klassi õpilaste tutipidu toimub 30. mail, lasteaia lõpupidu on 31. mail. 3.–7. juunil osalevad Meremäe kooli 6. klassi õpilased Setomaa koolide pärimusõppelaagris Obinitsas. 3. juunil toimub 1.–4. klassi väljasõit Elistverre. Kooliaasta lõpetatakse Meremäe Kooli suvelaagris 10.–11. juunil Navikõ külas, kus osaleb terve kool. 9. klassi lõpuaktus on 21. juunil.

Noortekeskus proovib suvel võimalikult palju pakkuda tegevusi väljas. Selle aasta ANK projekti toetusega sai noortekeskus osta viis jalgratast ning plaanis on korraldada jalgratta- ja jalgsimatku. Samuti on plaanis proovida erinevaid veespordialasid, näiteks veelaud ja SUP.

Juulis noortekeskus puhkab kolm nädalat. Suve teisel poolel on plaanis korraldada Setomaa noortele Värskas elamusspordipäevad, mille raames toimuvad erinevad õpitoad vabas õhus. Lisaks sellele plaanib Meremäe noortekeskus Setomaa noortele korraldada tantsupäevad. Täpsemat infot toimuvate ürituste kohta leiab Meremäe Noortekeskuse FB lehelt või otse noortekeskusest noorsootöötajalt.

Kauni kodu konkurss Setomaa vallas

Setomaa vallas korraldatakse kauni kodu konkurss, kuhu oodatakse kandidaate.
Kandidaate võivad esitada kõik kodanikud ja miks mitte esitada oma kodu.

Kauneid kodusid premeeritakse kolmes kategoorias:

1) põliskodud, suvekodud, talud;
2) seto kodud;
3) kortermajad, ühiskondlikud objektid, ettevõtted, ühistud, külaplatsid.

Olgem aktiivsed, märgakem kauneid kodusid ja objekte!
Ootame vihjeid vallavalitsuse üldmeilile vald@setomaa.ee või telefonil 7964733 hiljemalt 31. maiks.

ODENTALIA
Hambaravikabinet avatud
E-R 9.00-16.00
Helista meile!
Tel. 7114400
Pikk 30, Värska
- Hambakaariese ennetus ja ravi
- Juurekanali ravi
- Igemete ravi
- Suukirurgia
- Proteesimine
- Soodapesu
- Pärlipesu
- Hammaste valgendamine
- Hambakaunistused
- Erakorraline hambaravi kabineti lahtioleku aegadel

Aianduskool lõimus uudselt põhikooli õppetöösse

Räpina aianduskool korraldas koostöös Mikitamäe kooliga uudse „pingist väljas"koolipäeva. Ettevõtmisega on oodatud ühinema ka teised koolid.

ÜLLE HARJU
Lõuna Leht

Mikitamäe kooli õpilased taimi uurimas. *Foto: Ülle Harju*

„Tulime terve kooliga, vaid lasteaialapsed ja koristaja jäid majja," kinnitas Mikitamäe kooli direktor Karin Sonts, kes tõi aianduskooli 36 õpilast ja kõik õpetajad. „Selline ühine koostööpäev toimus esimest korda, aga varem oleme kahel aastal käinud Räpina aianduskooliga tutvumas ja ühel korral on ka aianduskooli õpetajad käinud meil õpetamas."

„Mullu juunis oli meil keskkonnapäev, kus oli osalejaid ka Mikitamäe ja Ruusa koolist, siis juba käisin välja, et tulge terve kooliga," ütles õppepäeva korraldaja, Räpina aianduskooli õpetaja Arvi Lepisk. „Mõni nädal tagasi sain kokku Mikitamäe kooli direktoriga, kes on ise Räpina aianduskooli vilistlane, siis küsisin, et kunas te siis tulete. Läks nädalakene mööda ja ta võttiski ühendust."

Karin Sonts lisas, et idee sobis hästi kooli traditsiooniga käia korra trimestri jooksul koolikeskkonnast väljas. Koostööst võiks kasu saada ka Räpina aianduskool: ehk saab mõni õpilane innustust minna aianduskooli edasi õppima. Kunagi käisid nad kooliga aianduskooli lahtiste uste päevadel, mille tulemusel tegidki kaks noormeest sellise otsuse.

„Sellises valikus nahku ja koljusid ühes tavakoolis ikka pole," märkis Arvi Lepisk, kes ise korraldas jahinduse õppetoa. „Õpilased said vaadata ja katsuda, milline on ühe või teise looma nahk, hambad ja sarved. Paljud pole näinudki mõnda looma, näiteks šaakal on meil siin uus." Lähim šaakal on kütitud mõni aasta tagasi Piirissaarel, aga Lepisk ei välista, et Peipsi-äärsetel rooväljadel veel mõni hulgub.

„Ma ei ole varem hülgekoljut näinud, mitmeid loomanahku pole ka näinud," tõi ühe õppepäeva üllatuse välja Mikitamäe kooli kaheksanda klassi õpilane Andrus Sild.

Siim Raidla, kelle isa ja vanaisa on mõlemad jahimehed, ütles, et tema oli neid küll ka varem näinud, aga õppepäev oli ikkagi tore. „Ei pea koolis õppima," ütles ta muiates.

Arvi Lepisk seletas, et pani ka mikroskoobi alla imeõhukese põdrahambalõike, millelt said õpilased ringe lugeda ja sellest põdra vanuse teada.

Lisaks loomadele said õpilased tutvust teha metsandusega: puuklotside ja lehtede järgi puuliike määrata, puuketastelt aastarõngaid lugeda. Viljade töötoas uuriti erinevaid vilju, alates marjadest ja lõpetades pähklitega ning mikroskoobi all imetleti näiteks sinililleõie kaunidust. Aianduskooli liigirikkas pargis said õpilased GPSi abil objekte otsida, kasvuhoonetega tutvuda ja ka ise näpu mulda pista ehk taimi pikeerida.

Nuti-Mati matemaatika. Mis see veel on?

ENE HAINSOO
Mikitamäe Kooli Nuti-Mati matemaatika eestvedaja

Nuti-Mati matemaatika ehk Nutisport on kujundatud linnana, kus on tänavad, tänavatel paiknevad majad ning majadel on korrused.

Nuti-Mati matemaatika majad paiknevad sellistel tänavatel nagu ARVUD, ARVUTAMINE, ALGEBRA, MÕÕTMINE, TELJESTIK, GEOMEETRIA. Igal tänaval on hulgaliselt maju. Näiteks ainuüksi Arvutamise tänaval liidame ja lahutame, korrutame ja jagame, lisaks liidame ja lahutame täisarve, harilikke murde, kümnendmurde, korrutame ja jagame täisarve ning harilikke murde ja kümnendmurde, arvutame ajaühikutega, arvutame protsentülesandeid, astendame, võtame ruutjuurt, tegeleme arvu standardkujuga, arvutame tähtavaldise väärtust, nuputame. Kokku on 67 maja. 67 teemat toetamaks riiklikku õppekava 1.–12. klassini.

Igal majal on 5 korrust. Harjutamine algab 1. korruselt, lõpeb 5. korrusega, ikka kõige kergemast kõige keerukamani. Seega, igale tema võimete kohaselt.

Õppeaasta kestel toimuvad ka võistlused. Võistlusalasid jagub igale vanuseklassile terve tosina jagu, esimestele klassidele vaid neli. Toimub neli eelvõistlust, siis järgneb piirkonnavõistlus ja siis vabariiklik võistlus. Nutisport pakub eelvõistlustel eduelamust kahel tasemel. Rahvaspordis on ülesanded majade madalamatel korrustel ja pea kõigile õpilastest jõukohased. Tippspordis on ülesanded majade kõrgematel korrustel. Kõik rahvasportlased tippspordi korrusele ei pääse. Näiteks 4.–5. klassi I eelvõistlusel osales 1526 õpilast, edasi tippsporti pääses vaid 730. Piirkonnavoor arvestab rahvasportlasi ja tippsportlasi, vabariiklik võistlus aga ainult tippsportlasi.

Kuidas Mikitamäe Koolil läinud on?

Oleme kaasanud Nuti-Mati matemaatikasse kogu kooli õpilased ja nii juba kolmandat õppeaastat. Kõigil kolmel aastal oleme jõudnud Kagu-Eesti piirkonnavooru, kahel korral vabariiklikku vooru.

Selle õppeaasta piirkondliku võistluse tulemused: rahvaspordis Carmen Ilves I koht ja Joosep Molodõk II koht, tippspordis Kristo Kallari IV koht, Richard Mõttus V koht, Kris Molodõk V koht, Pärtel Palolill VII koht, Anete Aljes VIII koht, Timo Raidla VIII koht, Moonika Talas VIII koht, Jakob-Jass Jäämets X koht.

Sel aastal osalesime ka vabariiklikul võistlusel. Väikekoolide arvestuses jäime 6. kohale. Timo Raidla saavutas 17. koha, Aleks Kallari 20. koha ja Kristo Kallari 25. koha vabariiklikus pingereas.

Meie saavutused ei tule sugugi kergelt. Arvud räägivad iseenda eest. Praegu on liitunud Nuti-Mati matemaatikaga 35 900 matemaatikahuvilist, neist treenijaid on 14 163. Võistlustulle astus 8651 julgematest julgemat.

Oleme väga-väga rahul, et on loodud selline interaktiivne mitmekesine ülesannete kogu, kus igaüks saab end arendada ja proovile panna.

Suured tänusõnad nutisport.eu keskkonna eestvedajale Margus Sõmerile!

Loodusvaatluste maraton

Loodusvaatluste maratonil tuvastatakse 24 tunni jooksul kindlas kohas nii palju looma-, taime- ja seeneliike kui võimalik.

Liike otsitakse harrastusvaatlejate ja -teadlaste abiga. Vaatlusmaraton toimub mitmes paigas üle Eesti ning sel aastal esmakordselt ka Värskas Õrsava järve kallastel. Maraton toimub 14.–15. juunil algusega kell 12.

Kõik loodusesõbrad on oodatud osalema!

Rohkem infot saab Facebookist: Loodusvaatluste maraton 2019 Värskas.

Setomaa Vallavalitsus kuulutab välja konkursi

Meremäe Kooli direktori

ametikoha täitmiseks.

Meremäe Kool on Setomaa Vallavalitsuse hallatav munitsipaalkool, mille tegutsemise vorm on koolieelne lasteasutus ja põhikool. Meremäe Koolis on 1.–9. klass ja kaks lasteaia liitrühma 1,5–7-aastastele lastele, liitrühmadest üks asub Obinitsa külakeskuse ruumides.

Direktori tööülesanneteks on tagada õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja tulemuslikkus ning üldine areng. Valituks osutunud kandidaadiga sõlmitakse tähtajatu tööleping. Tööle asumise aeg hiljemalt 01. august 2019. a.

Kandidaadile esitatavad nõuded:

- vastavus haridus- ja teadusministri 29.08.2013 määruses nr 30 "Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded" § 2 lõike 1 nõuetele;
- magistrikraad või selle vastav kvalifikatsioon;
- juhtimiskompetentsid organisatsiooni arengu juhtimise, personalijuhtimise, ressursside juhtimise ja enesejuhtimise ning õpikeskkonna kujundamise valdkonnas;
- teadmised eelarvelise asutuse majandamise alustest.

Edukal kandidaadil on:

- teadmised kaasaegsest õpikäsitlusest;
- eesti keele oskus kõrgtasemel;
- vastutustunne, korrektsus, täpsus;
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus;
- õpi- ja otsustusvõimelisus;
- analüüsi- ja planeerimisoskus;
- loovus ja algatusvõime;
- heal tasemel arvuti kasutamise ja dokumentide koostamise oskus;
- vähemalt ühe võõrkeele valdamise oskus heal tasemel.

Konkursil osalemiseks tuleb kandidaadil esitada:

- kirjalik motiveeritud avaldus ametikohale asumiseks;
- elulookirjeldus;
- kvalifikatsiooninõuete täitmist tõendavate dokumentide koopiad;
- nägemus (soovitavalt kuni 3600 tähemärki koos tühikutega) oma tööst Meremäe Kooli juhina;
- kandidaadi soovil muud dokumendid.

Dokumendid palume saata hiljemalt 16.06.2019 digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressile vald@setomaa.ee, märgusõnaga „Meremäe Kooli direktori konkurss".

Kontaktisik:
haridus- ja kultuuriosakonna juhataja, tel: +372 5855 2772.

Setomaa valla koolid ootavad oma ridadesse järgmisi õpetajaid:

Värska Gümnaasium

- kunstiõpetus ja kunstiajalugu – 0,26 ametikohta
- vene keel – 0,75 ametikohta
- käsitöö ja kodundus – 0,3 ametikohta
- majandusõpetus – 0,2 ametikohta (käsunduslepinguga, alates 1.09.2019)
- õppealajuhataja 1,0 ametikohta (tööle asumise aeg 19.08.2019)

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **12.06.2019** digitaalallkirjastatult e-posti aadressil **kool@varskakool.ee**. Lisainfo: tel +372 513 4782.

Mikitamäe Kool

- eesti keele asendusõpetaja – 0,6 ametikohta
- kehaline kasvatus – 0,4 ametikohta
- ajalugu – 0,25 ametikohta
- ühiskonnaõpetus – 0,1 ametikohta
- klassiõpetaja – 0,6 ametikohta
- kunstiõpetus – 0,1 ametikohta
- käsitöö ja kodundus – 0,25 ametikohta
- keemia – 0,08 ametikohta
- füüsika – 0,08 ametikohta
- loodusõpetus – 0,2 ametikohta
- geograafia – 0,2 ametikohta
- bioloogia – 0,2 ametikohta
- inimeseõpetus – 0,08 ametikohta

Töö eripäraks õpetamine liitklassides!

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **12.06.2019** digitaalallkirjastatult e-posti aadressil **mikitamae.kool@setomaa.ee**. Lisainfo: tel +372 5332 0687.

Meremäe Kool

- muusikaõpetus – 1,0 ametikohta
- töö- ja tehnoloogiaõpetus
- matemaatika
- ajalugu
- ühiskonnaõpetus
- kehaline kasvatus

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **12.06.2019** digitaalallkirjastatult e-posti aadressil **meremae.kool@setomaa.ee**. Lisainfo: tel +372 5855 2772.

Hambaarstilt lapsevanemale

ANGELA REHI
OÜ Odentalia

Lapsevanemaks olemine on täiskohaga töö, mille eest ei saa tasu ega anta korralist puhkust. Koos armsa järeltulijaga saab lapsevanem endale lisaks kõigile muudele kohustustele kohustuse valvata lapse hea tervise järele ning kujundada lapses terviseteadlikku ellusuhtumist.

Kõik lapsed ei ole vagura iseloomuga, keda on lihtne juhendada. Lapsevanemate sõnul on mõned „kangust“, teised jälle „kavalust“ täis, kui käsil on näiteks igapäevane hambapesu. Sageli kujuneb sellest protseduurist igaõhtune lahing, mis lõppeb kaotustega lapsevanema leeris, sest vastane on kaval ja tahtejõuline. See võib korduda pulgakommi leti ees ning lõpuks ka hambaravitoolis. Käsiraamatut sellisteks puhkudeks maimukesega ju kaasa ei pandud.

Kurnatud lapsevanemale on abiks tugev kolmikliit kodulasteaed(kool)-hambaarst, kes seljad koos, ühise eesmärgi nimel tegutsevad. Lapsevanem jälgib kodus igapäevast hambapesu, kool pakub lapsele teadmisi ning tunnustab terviseteadlikkust, regulaarne hambaarstikülastus annab lapsele võimaluse saada motivatsiooni suuhügieeni järgimiseks. Selline läbi lasteaia- ja kooliea kestev järjepidev koostöö aitab lapsel kujundada terveks eluks head hambapesuharjumused. Ja meie kõigi ühine eesmärk – et laps kasvaks üles tervete hammastega – saabki täidetud.

Esimene hambaravikabineti külastus võiks olla lapsega 2,5 aasta vanuselt. Siis on kõik piimahambad suhu kasvanud. Kuigi midagi ei valuta, oleks tore, kui laps saaks rahulikult kabineti ja arstiga tutvuda. Edaspidi tuleks hambaarsti külastada kindlasti kord aastas.

Väikelapseeas on oluline hambaarsti poolt õigeaegselt avastada ninahingamistakistus, ebaõige neelamistüüp, ülahuule kida madal kinnitus, kahjulikud harjumused, nt pöidla imemine. Kõik eelnimetatu mõjutab oluliselt lõualuude arengut ja võib kujundada hambumushäire, mida hilisemalt tuleb ravida kuluka ortodontilise raviga. Õigeaegselt ravitud hambakaaries ja eemaldatud piimahambajuured hoiavad ära lapse suuõõnes massilise bakterite kasvu ja leviku organismi.

Anname ODENTALIA hambaravikabinetis parima, et hambaarsti visiit oleks lapsele mänguline ja turvaline. Ja kõiki ootavad väikesed üllatused!

Setomaa Vallavalitsus pakub tööd

kalmistuvahile

Töö kirjeldus. Kalmistuvahi ametikoha põhieesmärkideks on heakorra jälgimine Värska kalmistul, matmisraamatu pidamine, kalmistule matmise korraldamine, kalmistu territooriumil asuvate üldkasutatavate maa-alade korrashoid ning peremeheta hauaplatside korrastamine.

Nõudmised kandidaadile:
- kohusetundlik
- vastutustundlik
- aus
- koostöövalmis
- elurõõmus

Omalt poolt pakume:
- võimalust eneseteostuseks ja põnevat tööd Setomaal
- head töökeskkonda
- sõbralikku, asjatundlikku ja toetavat meeskonda.

Töökoha asukoht: Võru maakond, Setomaa vald, Värska alevik
Tööaeg: täistööaeg.
Töösuhte kestus: tähtajatu.
Tööle asumise aeg: niipea kui võimalik.

Kandideerimise tähtaeg: 1.06.2019.
Vajalikud dokumendid: CV.

Kontakt: Tarmo Kõiv, tel 56293444,
e-post: tarmo.koiv@setomaa.ee

Suvehooaja algus Setomaa muuseumides

Juunikuus mahub Setomaa muuseumide tegemistesse mitu olulist sündmust ning suvehooajale kohaselt pikenevad muuseumide ja tsäimaja lahtiolekuajad.

LIIS KOGERMAN
Setomaa Muuseumid turundus- ja kommunikatsioonijuht

Obinitsa muuseum kutsub 3. juunil oma 24. sünnipäevale. Esmalt peab mainima, et terve talv läbi on Obinitsa muuseumimaja külastajatele suletud olnud. Vaikselt on seal toimetanud nii remondimehed kui muuseumitöötajad koos kujundajatega. Peale muuseumide ühendamist jaanuarikuus võeti uue direktori Merily Marienhageni eestvedamisel otsuseks, et kuna Obinitsa kõige nähtavamaks sümboliks on leeloema kuju, siis tuleb see oluline teema just Obinitsa muuseumis luubi alla võtta. Niikaua kui elab seto keel, niikaua elab ka laulutraditsioon. Meie uue püsinäituse üheks eesmärgiks on tutvustada läbi leelo seto keelt. Läbi mänguliste tegevuste, heliliste kogemuste ja ise rääkima ja laulma õppides tahame näidata ja tutvustada seto keele ülesehitust ja keelelisi iseärasusi. On oluline, et seto keel jääks püsima ja oleks loomulikuks osaks meie argipäevas.

Hetkel on uus püsinäitus oma kujunemise ja valmimise esimeses järgus, mida tutvustasime muuseumisõpradele esimest korda muuseumiööl, 18. mail ning mille avamisele ootame Obinitsa muuseumi sünnipäeval, 3. juunil kell 13. Teise etapi edasiarendustega jätkame sügisel, kuid seni on huvilistel võimalik suvekuudel – juunis, juulis, augustis – tulla tutvuma taasavatud ja värskenduskuuri läbinud Obinitsa muuseumimajaga esmaspäeviti ja pühapäeviti kella 10–16 ja teisipäevast kuni laupäevani kella 10–18.

Sõirapäeval, 15. juunil avavad kohopiimänulga talud külalistele oma uksed. Põnevaid uudiseid on ka Saatse muuseumil. Sel aastal toimub kümnendat korda Saatse sõirapäev ning sel puhul on korralduses kaasa löömas pea kogu Satserinna kant. 15. juunil toimuva sõirapäeva külalisi võime sel korral üllatada ja rõõmustada peale muuseumi õuel kella 12–16 kestva programmi veel ka kohopiimänulga avatud talude päevaga. Talud pakuvad omatehtud headparemat, kõhutäiest kuni käsitööiluni, on valmis külalistele oma kodukandist ja töödest-tegemistest jutustama ning mõnda talusse võib lausa öömaja küsida. Samuti on lubanud Saatse kordon Ulitina külas kell 11 ja kell 16 tutvustada oma igapäevatööd, näidata neljajalgsete piirivalvurite oskusi ning demonstreerida kordoni käsutuses olevat masinaparki. Päeva juhiks on palutud Inara Vanavalgõ kohvitarõ rõõmsameelne perenaine Inara Luigas, kes oli ka üks Vana-Võromaa ja Setomaa huvirühma liige, kes esitasid eelmisel aastal Maaeluministeeriumile taotluse registreerida nimetus ’Vana-Võromaa sõir’ ja ’Setomaa sõir’ kaitstud geograafilise tähisena. Sellest lähtuvalt on ka sõirapäeval kaks sõirakeetmise õpituba: üks vanu traditsioone järgiv ning teine tänapäevaseid maitseuuendusi tutvustav. Lisaks oleme kutsunud itaalia juustutraditsioone tutvustama Tartumaalt Viinamärdi talust peremees Denis Pretto, kes näitab, kuidas sulatatakse, venitatakse ja vormitakse juustumassi tuntuima pasta filata tüüpi juustu mozarella valmistamiseks. Viinamärdi talu on ka selle poolest huvitav, et alates 2017. aastast peavad nad Prantsusmaalt toodud Lacaune tõugu piimalambaid. Muidugi ei puudu sõirapäeval muuseumiõuelt kohalike talutoodete laat ning head tuju hoidvad esinejad, kelleks sel aastal on leelokoor Kuldatsäuk ning Toomas Valk karmoškal.

Värska talumuuseum elab Seto Folgi ja leelopäeva ootuses. Pole ilmselt ime, et juunikuise Värska ja sealse muuseumi tegemisi määrab 28. ja 29. juunil toimuv Seto Folk. See tähendab, et ka muuseumiala on saginat täis – lasteala, õpitoad, rehetoa, koplilava ja veel palju muud leiate just Värska talumuuseumist.

Kui eelmisel aastal võis nautida seto tantse, siis sel aastal on taas suur setode laulupidu ehk leelopäev kätte jõudnud. Juba 15. korda aset leidva suursündmuse teema „Imält tütrele“ tõstab au sisse vanavanemate edasikantud laulupärandi. Leelopäeva juhid on ema ja tütar Maarja Sarv ja Õie Sarv. Kindlasti on võimalik tutvuda ka Setomaa muuseumide peavarahoidja Tiiu Kunsti koostatud näitusega, mis võtab kokku kõik varasemad leelopäevad.

Suvi algab teguderohkelt ning jätkub samal lainel. Et meie tegemiste ja üritustega kursis olla, leidke meid üles facebookist, instagramist ja kodulehelt ning loomulikult astuge sisse – Setomaa muuseumid ootavad teid!

Vaata lisa!
- FB SetomaaMuuseumid
- Instagram @setomaamuuseumid
- www.setomuuseum.ee

Tasuta õigusnõustamine erivajadusega inimestele

Eesti Puuetega Inimeste Koda (EPIKoda) koostöös sihtasutusega Õigusteenuste Büroo (ÕTB) pakub õigusnõustamise teenust keskmise, raske või sügava puudega inimestele. Erivajadusega isiku elukondlike õigusküsimuste lahendamiseks võivad sihtgrupi esindajatena nõustamisele pöörduda ka sihtgrupi hooldajad või pereliikmed. Teenuse eesmärgiks on tagada erivajadustega isikutele õigusnõustamine ja abistamine igapäevasel ametiasutustega suhtlemisel ning asjaajamisel.

Õigusabi tagatakse elukondlike õigusmurede lahendamisel: võlad, eluase, pereasjad, tööasjad, toetused jms kohtumisega õigusnõustamisega (vajadusel ka veebisilla vahendusel), õigusinfot saab küsida telefonitsi ja veebinõustamise teel. Teenust pakutakse 15 ligipääsetavas nõustamiskohas üle Eesti koostöös maakondlike puuetega inimeste kodadega. Teenus on sihtgrupi jaoks tasuta. Teenust rahastab justiitsministeerium.

Õigusnõustamiseks on vajalik eelregistreerimine SA Õigusteenuste Büroo telefonidel 601 5122 või 53 850 005.

Täpsem info EPIKoja veebilehelt: http://www.epikoda.ee/oigusnoustamine. Lisainfo: Tauno Asuja, Eesti Puuetega Inimeste Koja peaspetsialist, tel: 661 6614, e-post: tauno.asuja@epikoda.ee.

Õigusnõustamise teenuse osutamise kohad

Linn/alevik	Õigusnõustamise teenuse osutamise kohad	Regulaarsus
Jõgeva	Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda (Ristiku 3, Jõgeva)	kuu 4. esmaspäev
Jõhvi	Ida-Virumaa Puuetega Inimeste Koda (Kaare 7, Jõhvi)	kuu 1. kolmapäev
Kuressaare	Saaremaa Puuetega Inimeste Koda (Pikk 39, Kuressaare)	kuu viimane reede
Haapsalu	Läänemaa Puuetega Inimeste Koda (Kastani 7, Haapsalu)	kuu 2. neljapäev
Narva	Narva kohtumaja (1. Mai 2, Narva)	kuu 1. kolmapäev
Paide	Järvamaa Puuetega Inimeste Koda (Lai 33, Paide)	kuu 3. esmaspäev
Põlva	Põlvamaa Puuetega Inimeste Koda (Uus 2, Põlva)	kuu 2. kolmapäev
Pärnu	Pärnumaa Puuetega Inimeste Koda (Riia mnt 70, Pärnu)	kuu 2. teisipäev
Rakvere	Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste Koda (Lille 8, Rakvere)	kuu 1. kolmapäev
Rapla	Rapla kultuurikeskus (Tallinna mnt 17a, Rapla)	kord kvartalis
Tallinn	Eesti Puuetega Inimeste Koda (Toompuiestee 10, Tallinn)	iganädalaselt reedeti
Tartu	Tartu Puuetega Inimeste Koda (Rahu 8, Tartu)	kuu 4. esmaspäev
Valga	Valgamaa Puuetega Inimeste Koda (Kungla 15, Valga)	kuu 2. kolmapäev
Viljandi	Viljandi Puuetega Inimeste Nõukoda (Posti 20, Viljandi)	kuu 3. esmaspäev
Võru	Võrumaa Puuetega Inimeste Koda (Lembitu 2, Võru)	kuu 2. kolmapäev

Meremäe piirkonnas alustas 3. mail tööd uus sotsiaaltööspetsialist Raina Kurg.

Vastuvõtuajad Meremäel
E 8–12 ja 13–16; N 13–16.
Vastuvõtt Luhamaal toimub vastavalt vajadusele.
Kontakt: tel: 5086461, e-post: raina.kurg@setomaa.ee.

SETOMAA HOOLDEKODU KOHAMAKS

Setomaa Hooldekodu kohamaks alates 1. juulist 2019 on 620 eurot kalendrikuus.

Praegu on kohamaks Setomaa Hooldekodus 590 eurot kalendrikuus.

Värska Lasteaia lõpupidu toimub 31.05 kell 16.

Värska Gümnaasiumi 9. klassi lõpuaktus toimub 20.06 kell 15 Värska Kultuurikeskuses.

Mikitamäe kooli 9. klassi lõpuaktus toimub 14.06 kell 16 Mikitamäe koolis.

Meremäe kooli 9. klassi lõpuaktus toimub 21.06 kell 17 Meremäe koolis.

JAANITULED SETOMAAL

21.06 kell 20 jaanipidu Mikitamäel
22.06 kell 20 Treski Küüni jaanipidu Treski Küünis
23.06 kell 20 jaanipidu Värska Sanatooriumi rannas
23.06 kell 20 jaanipidu Meremäel mäel

Viis küsimust Seto Folk 2019 matkaprogrammi eestvedajale Meeli Metsale

MARILI SLAVSKI

Foto: Silver Tõnisson

Miks peab ühel muusikafestivalil matkata saama?

Seto Folk on festival, mis väärtustab keskkonda, loodusharidust ja tervislikku liikumist looduses. Festivali toimumiskoht kauni Õrsava järve ja männimetsa läheduses lausa kutsub loodust nautima. Mis saaks olla veel parem vahepala kontserdielamusele, kui üks paraja pikkusega retk metsarajal. Varasemad aastad on näidanud, et folgikülalised hindavad seda võimalust kõrgelt ja matkaprogrammi tegevustest võetakse alati innukalt osa. Muusika ja loodus on teineteisele suurepäraseks täienduseks. Nii mõnestki melomaanist võib saada innukas loodusesõber ja muidugi ka vastupidi.

Millisele matkale soovitad kindlasti minna?

Seto Folgil on igal aastal oma alateema. Tänavu on selleks „PÄRI MUSI". Sellest inspireerituna sai valitud ka matkaprogrammi ühe töötoa teemaks kohapärimuse teema, millest tuleb rääkima folklorist Mari-Ann Remmel. Eriti rõõmsad oleme ka selle üle, et folgi ajal on oma välisõpingutelt kodumaal tagasi zoosemiootik Laura Kiiroja, kes tuleb jagama oma teadmisi vastvalitud Eesti rahvusloomast hundist.

Kõik matkaprogrammi raames toimuvad retked loodusesse on elamused omaette ja iga matkatelgis toimuv õpi-, jutu- ja töötuba on väärt osavõtmist.

Kes on need inimesed, kes matkaprogrammi tegevusi läbi viivad?

Matkaprogrammi taga on palju erinevaid inimesi. Valdavalt on retked juhitud oma valdkonna spetsialistide poolt, kellel on kaasas igapäevased välitööks vajalikud vahendid (puurid, detektorid, määrajad, binoklid) ning põnevad näitlikustavad materjalid. On ka matkateenuseid pakkuvaid ettevõtteid, kellel on kaasas sõiduvahendid nagu näiteks süstad või tõukerattad. Oma rajad paneb maha ka meie kohalik orienteerumisklubi Peko. Nii et Peko vägi on kohal!

Traditsiooniliselt on mõned tegevused seotud ka toiduga. Seto Folgil saab mekkida seto köögile iseloomulikku toitu ning matkaprogramm tutvustab võimalusi valmistada maitsvat lõkketoitu. Armastus käib ikka kõhu kaudu!

Kas ka sellel aastal leidub midagi kultuuri- ja ajaloohuvilistele?

Mainitud sai kohapärimuse töötuba, mis võiks huvi pakkuda kodu- ja perekonnaloo uurijatele. Lisaks on võimalus külastada Paloveere talu, kus asub talumuuseumi varahoidla, ning tutvuda vanade talutööriistade ja käsitööga. Retke juhib varahoidja Tiiu Kunst.

Ahto Raudoja Seto Instituudist aga viib ajarännakule Põhjalaagrisse ning näitab arhiivifotosid maastikust ning hoonetest. Saab tõdeda, kui kiiresti maastikupilt võib muutuda, ning lasta oma fantaasial ajalooradadel rännata.

Folgiga koos toimub Seto leelopäev „Imält tütrele" ning UNESCO maailmapärandi väärilisele seto leelole pühendatud peole teeb sissejuhatuse folklorist Andreas Kalkun, kes on uurinud lähemalt seto mitmehäälset laulukultuuri.

Kust saab kõige paremat infot Seto Folgi matkaprogrammi kohta?

Kodulehelt leiab kõige ülevaatlikuma ja põhjalikuma info matkade ja ajakava kohta. Kuna retkedele registreerumine toimub ainult kohapeal, siis tasub esimesel võimaluse läbi astuda festivali Matkatelgist ja end soovitud retkele kirja panna. Aja jooksul on välja kujunenud, et ühe retke grupi mõnusaks suuruseks on 15 inimest. Matkaprogramm on festivalikülastajatele tasuta. Väike osalustasu on ainult süstaretkel ja tõukerattamatkal.

Lapsed saavad Seto Folgil lustida

JANIKA TEERVALT
lasteprogrammi juht

Lapsed, lapsed! Külla tulla võite ja lausa peate, sest tänavusel Seto Folgil jagub meil tegevusi nii pisematele kui ka suurematele folgilistele.

Seto Folk on teada-tuntud perefolk. Folgi teemaks sel aastal on pärimusi. Nii on ka lastealal oodata palju laulu, muinasjuttude vestmist ja pillimängu, mis kannavad endas pärimusi põlvest põlve.

Meiega koos saavad lapsed meisterdada taaskasutusmaterjalidest loomi ja hiljem oma meisterdatud loomadega etendada kastiteatrit. Tore ja lõbus saab kindlasti olema igas vanuses lapsel.

Lisaks meisterdamisele ja kastiteatrile on võimalus lihtsalt mängida mänguasjadega, vaadata raamatuid, mängida lauamänge või joonistada. Aga võib ka olla lihtsalt lõbus pealtvaataja.

Laupäevahommikune lastejooga äratab kindlasti ka kõige unisema lapse ja virgutab kõiki meeli, andes mõnusa enesetunde terveks eelolevaks folgipäevaks.

Lastealal oleme mõelnud ka emmede ja isside peale. Samal ajal kui teie rõõmurullid mängivad, meisterdavad või kuulavad põnevaid lugusid, siis saate teie, emmed ja issid, mõnusalt murule asetatud tekkidel lesida ja nautida oma lapse tegevusi pealt vaadates.

Samas on kaasalöömine laste tegevustesse alati teretulnud, sest koostegutsemise ja koosolemise rõõm on alati kõige suurem rõõm.

Kohtume folgil!

Setomaa noorte pärimuslaager Kihnu saarel

INGRIT KALA
Seto Käsitüü Kogo

MTÜ Seto Käsitüü Kogo üheks eesmärgiks on kultuurilise järjepidevuse hoidmine Setomaal, seega on tegelemine noortega pärimuse hoidmisel meie üheks prioriteediks. Euroopa Sotsiaalfondi toel on käimas Setomaa Vallavalitsuse projekt ,,Pärimuslikele traditsioonidele tuginev ettevõtlusõpe Setomaa koolides". Seto Käsitüü Kogo on selle projekti raames noortele korraldanud erinevaid teemapäevi ja 28. aprillist kuni 1. maini toimus pärimuslaager Kihnus. Laagri eesmärgiks oli tutvuda Kihnu saarega ning seejärel võrrelda Kihnu ja Setomaa kultuuriruumi.

Meie vastuvõtja Mare Mätas SA Kihnu Kultuuriruumist oli kokku seadnud mitmekülgse programmi. Tutvusime saare elu ja kultuuriga muuseumis, kirikus ja tuletornis. Saime teadmisi sealsetest pulmakommetest ja käsitöötraditsioonidest. Meile kui massakatele oli põnev teada saada ka hülgepüügist ja kalurielust. Õppisime veidi kihnu keelt, punusime paelu, tegime talgutööd Metsamaa talus, kuid kahtlemata põnevaimaks laagri osaks oli kohtumine ja kooslaulmine Kihnu Virvega. Virve on väga hea suhtleja, tema elurõõm nakatas kõiki noori. Laager oli preemiaks 15 õpilasele, kellest oli varasemalt Kihnus käinud vaid üks. Küll aga olid erinevad kogemused saarelkäigust kõigil täiskasvanud saatjatel.

Andrus Sild Mikitamäe koolist: „Laagris võrdlesime Setomaad ja Kihnut ja mõtlesime välja Seto-Kihnu ühisfirmasid. Tagasi koju jõudsin ma pool kümme õhtul, seega oli reis pisut väsitav. Mulle meeldis see reis väga, sest sain esimest korda oma elus üle mere ja Kihnus käia, uurida saarepealset elu ja näha Kihnu Virvet."

Laagri põnevaimaks osaks oli kohtumine Kihnu Virvega.
Foto: Päivi Kahusk

Värska kooli 6. klassi tüdrukute mõtted: „Järgmisel päeval pärast laagrit olime tüdrukutega masendunud ja tahtsime Kihnu tagasi minna, seal oli meil äärmiselt tore."

Aitäh õpetajatele, kes õpilastega laagris toimetasid: Päivi Kahusk Meremäelt, Helena Kudre Värskast ja Helen Truija Mikitamäelt.

Sügisel jätkub projekt meister-selli õppega. Seto Käsitüü Kogo erinevad meistrid võtavad juhendada mõned õpilased, et anda edasi oma teadmisi. Koostöös meie ettevõtlike koolidega seisame selle eest, et õpilaste õpe koolis oleks praktilisem.

SPORT

REIN ZAITSEV

Spordisündmused vallas

16. aprillil toimus Värskas juba traditsiooniks saanud Jüriöö jooks. 1343. aasta 23. aprillil toimunud Jüriöö ülestõusu mälestuseks korraldatud jooksu korraldas Värska Gümnaasium koos Värska noortekeskuse ja valla sporditöötajaga. Jooksule eelnes õpetaja Priit Dievese kõne 1343. aasta sündmustest ja ühine tõrvikutega rongkäik, mille järel said stardi jooksjad. Kokku osales üle 50 jooksja 11 võistkonnas.

Toimunud on Setomaa orienteerumispäevakud ja ülemaailmse orienteerumispäeva üritused Mikitamäel, Meremäel ja Värskas. Esimesel orienteerumispäevakul Määsovitsa metsas oli 31 osalejat, teisel päevakul Tudernal 52 osalejat.

Järgmine Setomaa orienteerumispäevak toimub 30. mail Korela küla maastikel.

8. juunil toimub ümber Värska järve jooks, mis seekord uutel distantsidel ning traditsioonilise sügisese toimumisaja asemel suve algul.

15. juunil tuleb kiikinguvõistlus „Värskas Vabalt Võlli Vallutamas 2019".

OK Peko oli 60. Jürioo jooksul edukas

Juubelijooks viidi läbi Viljandi lossimägedes ning traditsiooniliselt võisteldi öösel viieliikmelistes võistkondades. Stardis oli kokku 62 võistkonda, nende hulgas 19 veteranide ja 8 noorte võistkonda. Võistlus oli pingeline kuni viimase vahetuse lõpuni ja OK Peko oli võistluste lõppedes igati edukas.

Põhiklassis saavutas OK Peko võistkond koosseisus Sander Linnus, Kristel Kõivo, Kevin Hallop, Daisy Kudre ja Reigo Teervalt teise koha. Noorte arvestuse võitis OK Peko võistkonnaga Olle Ilmar Jaama, Leana Jete Korb, Timo Kudre, Mari Linnus ja Mihkel Mahla. Veteranide võidukasse OK Peko võistkonda kuulusid Paavo Rõigas, Epp Käpa, Raul Kudre, Ingrit Kala ja Ain Fjodorov.

Jüriöö jooksul põhiklassis teiseks tulnud OK Peko võistkond.
Foto: OK JOKA

Koolide MM orienteerumises

Olle Ilmar Jaama.
Foto: Reigo Teervalt

29. aprillist 4. maini toimusid Otepääl koolide maailmameistrivõistlused orienteerumises. Osales üle 700 koolinoore 23 riigist. Võistluse osavõtu põhinõudeks oli noore õppimine põhihariduskoolis ja vanuse vastavus oma alagrupile. Koolivõistkonna suurus on 5 võistlejat. Kui riik oli esindatud koolivõistkonnaga, sai välja panna ka riigi koondise selles vanuseklassis. Võisteldi kahes vanusegrupis:14–15aastased ja 16–18aastased.

Eesti 45-liikmelise delegatsiooni koosseisus oli Värska Gümnaasiumi õpilane Timo Kudre ja Värska OK Peko liikmetest veel Olle Ilmar Jaama, Mari Linnus ja Mihkel Mahla. Eesti võistkond võitis kokku neli medalit, millest kaks Olle Ilmar Jaama. Nooremate poiste Selected team arvestuses jooksis ta tavarajal välja kolmanda koha väärilise tulemuse ning lühirajal saavutas teise koha, kusjuures kuldmedalist jäi lahutama 16 sekundit.

Eestile tõi ainukese esikoha Brigitte Panker lühirajal ning tavarajal oli teine Maria Eller, mõlemad võistlesid nooremate tüdrukute Selected team arvestuses.

Unustamatuks sündmuseks võib pidada viimasel võistluspäeval toimuvat sõprusteatevõistlust. Kolmeliikmelised võistkonnad moodustati arvuti abil eri riikide ja eri tasemega võistlejatest. Teatevõistluse idee on erinevaid rahvusi omavahel lähendada ning selle tõestamiseks leidub võistlusjuhendis ka punkt, mille kohaselt peavad võistlejad finišeeruma käsikäes.

Palakõisi Verska kooliharidusõst

Śoo aastaga 15. juunil om Verska kooli lõpõtanuidõ kokkotulõk. Tuuperäst om õigõ aig kaia' aoh tagasi olnu muutustõlõ algkooli hoolõkogo protokollõlõ ja kooli kroonika abilõ toetudõh.

HOIDMETSA ILME
Verska Gümnaasiumi oppõalajuhi kt

1924. a valmis saanu koolimaja (laotõdi maaha 1994. a). *Virro Kersti pilt*

Kodotütridõ I salk 1936. a. Keskpaigah rühmävanõp L. Käis. *Eräkogo pilt*

Laanõtsirk 2001. aastagal. *Eräkogo pilt*

Verska kandi hariduselo alostusaastagast loetas 1894, ku Slobotka küläh alost vinnekeeline semstvo algkuul Aleksejevi (Paloveere) talotarõh, koh oll üts klassiruum ja tarõ oppajalõ.

Inne tuud saadõti latsõ' opma Kuljehe ja Usinitsa, kohe ruumipuudusõl kõik tahtja' ar' maha-as. Kerigu leeväküdsäjä opas pallʼosilõ seto latsilõ slaavikeelitsit trükitähti. Ärksäbä' talomehe' massi' lukõ' ja kirota' mõistvilõ rändkaŕussilõ, kiä' üteh talolatsiga' kaŕah käve' ja näid lugõma ja kirotamma opsi' vinne keeleh.

Slobotka semstvokoolih naas opminõ pääle oktoobrih ja sai läbi mai keskpaigah. Koolih tull ƙavvu' nelli aastakka – edimätsel aastagal lõpõtõdi edimäne, tõõsõl ja kolmadal oppõaastagal puul klassi, nelädäl aastagal kolmas klass. Koolihƙauminõ olõ-õs „sunduslik". Opati vinne kiilt, aritmeetikat, usuopõtust ja laulmist, peräst tulli' mano aolugu, maatiidüs, loodus-lugu, ilokiri ja joonstaminõ. Tunni' olli' vinne keeleh, minkõst latsõ' väiga' arvu saa-as, opõ' päähä pikki tekste. Kõrrarikmisi oll harvakutti, rikja' panti klassi püstü saisma vai nulka põlvildõ, mõntkõrd võõdõti lõunõsöögi aol leeväkott ar'. „Latsõvanõbidõga' olõ-õi oppaja' kokko puttunu'. Kuul oll kodost tävveste erälde. Oll juhussit, ku halbu elokombidõga' latsõ' hiideti koolist vällä ja tuust anda-as vanõbilõ tiidä'." Oppaja' vaeldu' sagõhõhe. Oppaja palk oll 32 ruublit, pääle vil' ilma rahalda' korter valgustusõ ja küttega' ja tä võidsõ kol' kõrda aastagah kasuta' postihobõssit. A küläkogokund anna-as oppajalõ maad kasuta'. Kooli ruumõ korist korstaja, kinkõ kuupalk oll 3 ruublit. Raamadu' ja vihu' anti ilma rahalda'. Latsi tervüst kontrollõ kõrd aastagah velskri ja „puhtusõ tarbõs" anti 400 grammi siipi, kehvebilõ opilaisilõ jaeti tsuugõ.

Säksa okupatsiooni aol sai opmiskeeles eesti kiil ja naati oppamma säksa kiilt, 1918. aastagal naas nõukogodõ aig. Opmistüü läts edesi vinne keeleh ja viis päivä nädälih. Neläpääväl tunnõ olõ-õs, selle õt tuu päiv oll ku kohaligu rahva pühä ja kõrraldõdi mänga: pümmesikku, kassi ja hiirt jms. „1919. aastaga veebruarikuuh oll kuulda' klassitarrõ kavvõndõst tummõ suurtükkä mürrin, Eesti vabadusvõitlus oll tävveste huuh, a opmistüü läts edesi."

1921. aastagal jäi oppajidõ veitʼüse ja ruumõ puudusõ peräst vasta võtmalda' 43 opilast, kiä' koolikohustusõ põƙal pidänü' kuuli tulõma. Järgmätsel aastagal viidi üts jago klassõ Verska vallamaja ruumõhe.

1924. aastagal sai valmis vahtsõnõ koolimaja Verska Rahvaharidusõ Seldsi iistvõttõl.

Tütärlatsi koolitamist pia-as esä' väiga' tarviligus. Mille koolta' mehele tark naane? 1925. aastagal luudi raamadukogo. Petseremaalõ saadõt korgõlt kooltõt oppajilõ masti 20% inäbä palka. Latsõvanõbil, kinkõ latsõ' ƙau-us koolih, nuil tull massa' trahvi 5 marka päävä iist, vällä arvat nuilõ, kinkõ latsil oll põhjus. Koolist puudumisõ põhjusõ': hoit last; papa-mamma tüül; käve veskil; jalg haigõ; kaal haigõ; haigõ tohtri tunnistusõga'; käävät sisemaal koolih, nii kuis esä tiid üldä', a kooli nimme tiiä-äi; kaŕah sisemaal. Tuust summast, mia vabatahtligult ja poltsai abiga' kätte saadi, ostõti vaesõbidõlõ latsilõ rõivit, kooli oppõvahendit ja raamadukokko raamatit ja klavvõr.

Latsõvanõbidõ kuuholõkidõl oll päämätselt 30–40 latsõvanõbat. Sagõhõhe vinnütedi alostamisõga' tunn vai inäp, selle õt oodõti ja „latsivanõbit tull pikäpääle mano". Koolijuhataja selet kooliello ja takistuisi, mäntse' olli' raskusõ' ja mille latsõ' jovva-as kuuli, minkõ pääle „latsõvanõba' kõnõli', midä nimä' arvssi', kõik kõrraga'". Kooliruumõ üürti vällä pita jaost 500 marga iist, minkõ iist ostõti raamatit. Pido kõrraldaja pidi „võimaldamma ütele oppajalõ, kinkõ kohustus oll latsi perräkaeminõ, vaba sissesaamisõ istmiskotusõga' edimätseh riah." 1929. aastagal asutõdi koolih uma kooperatiiv Tulu, a tuu pia-as kavva vasta, tä jovva-as konkuriiri' kohaligu kauplusõga'.

1944/1945. õa oll kohustuslik kooliharidus 7 klassi, minkõ peräst kuul nimetedi **Verska Mittetävveligus Keskkoolis** – nelli edimäist klassi algkooli ja kats viimäst klassi keskkooliklassõs. Oppõaastaga algusõh oll 230 opilast. Kooli lähkohe istutõdi 82 ilopuud ja 200 meetrit tsirelit. Koolikohustusõ täütmisõ härgütämisõs säeti sisse rändlavvalipp, mia anti õga veerändi lõpuh võitjalõ klassilõ. Lõpõtaja' ja näide vanõba' tutvusi' opmisvõimaluisiga' tehnikumidõh, ülikooli' jäi' tutvustamalda'. Klassijuhataja' käve' aastaga joosul üte voori ummi opilaisi kododõh, sis sai selges, õt opmistingimusõ' omma' kehvä'. Sagõhõhe juhtu, õt vanõba' saa-as latsi kuuli saata', selle õt inne Petsere laato olõ-õs rõivit ja saapit ostõt.

1946. aastagal naati sisse säädmä sõalist kabinetti, kõigilõ oppajilõ tetti kohustusõs valmsta' puupüsse. Tegeldi tunni läbiviimisõ metoodikaga': õgah tunnih piat oppaja „valmstamma konspekti ja tunnih hoitma tuud käeh", inne tunni näütämmä konspekti direktorilõ. Oppajidõ pedagoogilisi ja metoodilisi mõistmisi arõndamisõs oll koolih tüüh nelli ainõkomisjoni. Oppaja' pidi' „üldsusõlõ läbi viimä poliitloengit" teemadõl „Nakkushaiguisi põhjusõ' ja näide ar' hoitminõ", „ENSV lõplik puhastaminõ fašistligust okupatsioonist", „Nõukogodõ kodanigõ põhiõigusõ'", „E. Vilde säkslusõvastadsõ võitlõjana" jne. 1946. aastagal tähistedi edimäist kõrda Juriüü ülesnõsõmist, tuu mälestüses kõrraldõdi spordivõistlusõ' ja aktus vastavidõ ettekandidõga' ja joonstuisi näütüs.

Verska Keskkooli edimätsis aastagis om 1954/1955. õa. 8. klassi tull 47 opilast, tõõsõl puulaastagal oll arv jo pallʼo väikop, selle õt oppõmassu (150 ruublit) jovva-as vanõba' massa'. 1957. aastagal panti kooli man innidseh sepikuah tüühü diislimootor elektri tegemisõs. Oppajilõ remonditi korterre Põƙalaagri üteperrekorteridõh ja Verska alõvih. Nuil aastagil tetti suur kooliaid.

1960. aastagil oll riigi hariduspõllul levimäh vahtsõnõ tsiht: keskharidusõ kõrval tull anda' opilaisilõ viil midägi', Verska Keskkoolist sai tuutmisoppamisõga' tüükeskkuul, päätsihis eläjäkasvatus. Oppaja' kõrraldi' ekskursiooni Põƙa-Eesti, sõidõti veomassinaga', minkõ kasti viiripiteh olli' kõo' pant tolmu vasta! 1964. aastagal sai oppajidõlõ valmis 8 korteriga' maja, järgmätse aastaga sügüsel peeti edimäist kõrda oppajidõ päivä, 1967. aastagal ehitedi kuul suurõbast.

1970. aastagil olli' tuutmisoppamisõ ainis autooppus ja põllumajanduslikõ massinidõ oppus. Esädepäivä tähistedi Nõukogodõ armee aastagapääväl, 23. veebruaril ja immipäivä olõki-is, a 8. märdsil peeti naistõpäivä, sis kiteti kõgõ parebit naisoppaiji, tütärlatsi ja naissoost koolitüütäiji. Nuil aastagil suunas opilaisi vapa aigu Pavel Kortšagini nimelinõ pioneerimallõv. Tähelepandmist nõudsõ sõalis-patriootilinõ mäng Põvvavälk. ja sõalis-sportlik mäng Kotkapoig, koh olli' nii opilasõ' ku ka' verskalasõ' ja sõaveterani'; olli' rühmä- ja malõvakoondusõ', klassõ vaihõl olli' sotsialistligu' võistlusõ' ja opminõ oll populaarnõ. Opilasõ' käve' abih sovhoosih põllutõid tegemäh ja võti' osa koolimõtskunna tüüst. **1973/1974. õa sai valmis staadion**, mia and sportmisõlõ huugu mano.

1986. a edimätsel koolipääväl tetti vallalõ vahtsõnõ koolihoonõh (mõtõld 500 opilasõ jaost), koh pilgupüüdjä' võimla, raamadukogo, aula ja söökla. Opmist alost 2 edimäist klassi – 6-aastatsi klass, kinkõlõ säeti ka' magamistarõ, ja 7-aastatsi klass. Keskkoolih opati valikainõtõna traktori- ja masinaopõtust, nüssjä-operaatori tüüd, kaubandust, sõalist algopõtust, esperanto kiilt, suur huvi oll kodouurmisõ, peotandsu ja muusiga vasta. Koolih oll 27 huvitsõõri, a suvõ aigu tüüja puhkõlaagri', minkõ lõpuh oll laivareis Pihkvahe (välläsõit Verska sadamast). Edesi lätsi' kokkosaamisõdagu' Petsere rajooni Kiršino ja Petsere eestikeelidse keskkooli opilaisi-oppajidõga'. 1989. aastagast pääle om keskkuul 12-klassilinõ.

1997. aastagast tüütäs kooli man Verska Muusigakuul, mia om piirkunnah tunt perimüsmuusiga tutvustajana. **1998. aastagal nimetedi kuul Verska Gümnaasiumis**, koh tähtsä kotus seto keele ja kultuuri oppamisõl ja valikainil. 2004. aastagal pühitsedi Verska Apostligu-Õigõusu pühä Juri kerikoh.

2013. õa oll Verska Gümnaasiumih kolm oppõsuunda. Kultuurisuuna tsihis oll seto kultuuri ja läbi tuu tõisi kultuurõga tutvuminõ; tervüse- ja spordisuuna tsihis oll tervüse edendäminõ, minkõlõ avidi' üteh väiga' hüä' sporditegemisõ võimalusõ' ja spordi populaarsus; reaal- ja infotehnoloogia suuna tsihis oll nõsta' reaalainidõ populaarsust ja anda' opilaisilõ võimalus infotehnoloogia ja informaatigaga' tutvas saamisõs.

Tämbä pakk Verska Gümnaasium üldgümnaasiumiharidust ja valikkursusi, koh tähelepanu pandas kuuhtüüh opmisõlõ, digikultuuri integriirmisõlõ opmistõ ja hinnatas uma seto kiilt ja kultuuri, tegeldäs erinevidõ huvialadõga', võõdas edukalt osa olümpiaadõst, konkursõst ja võistluisist uma ainõvaldkunda tundvidõ oppajidõ juhendamisõl.

XXVI seto pitsi päävä'

Śooaastagatsõ' seto pitsi päävä' näütsi', õt seto värmilidsõ pitsi tegijit ja pitsiimehteleiji om meil hulga. Konkursilõ „Midägi' miihile" tull 18 meistrilt 21 tüüd. Setomaalõ umadsõlt olli' tüü' päämätselt praktilitsõ' ja miihile kõlbulitsõ': pitsiga' ilostõt hammõ', koti', mütsü', lipsi', põll, vest, pusa jms.

KALA INGRIT
Seto Käsitüü Kogo

Kleit-pudelikatõh tõi ideepreemia Vabarna Maretile. *Kala Ingriti pilt*

Śool aastagal hintsi' töid pitsimeistri Lillmaa Terje, pia perändtehnoloogia magistri kraadi umanik Andresoni Sigre, pitsipäivi 20kõrdnõ kõrraldaja, seto pitsi hoitja Kunsti Tiiu ja teemakohatsõlt miihi pilguga' asju hindav kunstnik Riitsaarõ Evar ja sootska Raudoja Ahto.

Kõrraldajalõ üllätüsligult hindaja' pei' kõgõ parebas tüüs miihi räbiku motiivi ja seto pitsi ühendävät tüüd – olakotti. Tüü autor om Kala Ingrit ja kotti võit tulõviguh nätä' Setomaa vallavanõba olal. Tõõnõ ja kolmas preemia anti hammidõ iist. Tõõsõ kotusõ sai Vabarna Jane, kolmada Linnuse Marje.

Nuuri edimätse kotusõ sai Miktämäe kooli 7. klassi opilanõ Talase Anete meheligu ja kõrralitsõ pitsiga' ilostõt põllõ iist. Tõõsõ kotusõ sai suur olakott, minkõ autoris om Saarekivi Kaarina-Johanna Verska gümnaasiumi 9. klassist. Kolmadas tunnistõdi Verska gümnaasiumi 7. klassi opilanõ Ainiku Maribell ja kikilips.

Jaeti viil eripreemijit. Ideepreemia vahtsõstpruukmisõ ja seto pitsi ühendämisõ iist anti Saarekivi Kaarina-Johannalõ vannu teksapallost ummõld koti ilostamisõ iist. Ideepreemia sai Vabarna Anete, tä oll tennü' väiko poiskõsõ pusa, hinnati läbi latsõ pitsi propagiirmist. Kõrralinõ ja miihi tähelepanu köütvä naisi kleit – pudelikatõh – tõi ideepreemia Vabarna Maretile. Maret sai ka' oppajapreemia 7 opilastüü juhendamisõ iist. Seto Käsitüü Kogo eripreemia anti śool kõrral pitsipäivi aoluuh konkursil võistõlnu' ainumalõ meesterahvalõ. Šveitslanõ Gion Schnyder om heegeldänü' innegi', a konkursil osalõda' otsust Eestih spordimehenä tunt miis teema peräst „Midägi' miihile". Kangro Ulve pitsiraamatust löüt kiri sai umanäolitsõ lahendusõ kikilipsinä.

Pitsipäivi aol oll maikuuh mitmit erinevvi pitsiga' seot tegevüisi ja toimõtamisi: oll pitsipäivi avamisõ ja lõpõtamisõ üritüs, välläsõit ERMi. 3. mail, pitsipääväl kullõldi Raudoja Ahto loengut puupitsist taloarhitektuurih ja viil oll Siiliku Heini ja Riitsaarõ Evari juhendamisõl pitsilisi puust ilostuisiga' tegeleminõ. 14. mail sai ERMih kaia' pitse ja Setomaa pitsimeistridõ juhendamisõl heegeldä' vai joonsta' umalõ meeleperäne pitsinäüdeh.

Mi või kindlalt üldä', õt 27. seto pitsipäävä' tulõva'. Nuu', kiä pidävä' pikebält plaani, võiva' naada' konkursilõ jo töid tegemä. Mi anna tiidä', õt 2020. a pitsipäivi teema om „Midägi' noorilõ ja latsilõ".

Pitsipäivilõ pikkä ikä!

Paar sõnna seto puupitsest

Egä keväja toova' seto naase' vällänäütämisest uma heegeldõt seto pitsi. Om eski pitsipäävä', koh inemese' tulõva' kokko – kaesõ' ni märkvä', määne om ilosap ni parõmbahe tett. Miihil sääntsit võistlusi olõ-i, selle õt miihi maailm om veedkese tõisildõ olnu.

RAUDOJA AHTO
Seto Instituut

Tarõsit ja tõisi huunit om õks eis' üles raot, nii kuis mõistõti, a samah õks väiga kindla moodu perrä. Ku naase' om pitsi õks tennü' langost ja pandnu' rõividõ ilostamisõst päämitselt päälinige viirde, sõs mehe' om pitse tennü' puust ja pandnu' aknõ ni katusõ viirde. Mis tuu puust pits sõs om? Targa' om vällä märknü', õt puupits om saega vällä lõigat, tahvitsõt vai profileerit huunõ osa, minkaga ilostadas puust tett huunidõ edimätsi puuli. Päämitselt om puupits ildampa mano pant, a om ka sääntsit kotussit, kohe tä om kõrraga ehtet vai raot. Sääntse' kotussõ' omma' näütüsest paaripuu otsa' ni koogoalotsõ hirre otsa'. A tulõgi minnä' aśa mano – koh ja kuvvamuudu sõs om huunit ilostõt.

Kuigimuudu om vällä kujonõnu arvusaaminõ, õt setokõisi elämise' om kinnitse moroga ja näid om pallo ilostõt. A tuu olõ-i õigõ, eski Ilmari Manninen, kiä edimätsenä 1923–1924 käve Petserimaad pite ringi ni uursõ, kuis setokõsõ' om ehtänü' ummi huunit, om uma uurmisõh kirja pandnu, õt kõgõ rohkõmba om tarõsit ilostõt Setomaal Vilo vallah, veedkese Satserinnah, a Obinitsa kandih näe-s tä nuid sukugi'. Siih passisi' ka manida', õt Talina liina Vabaõhumuuseumi viid Vanatalo talo om peri Vilo vallast. Ku kaetas tuud elämist, sõs kõrraga paistusõ' vällä pritselina' (tuulõlavva'), liitska' (aknõ ümbre olõva' ilostusõ') ja polotentsa (maja haŕast alla ripnõv ilostõt lavvakõnõ). Taa tarõ kottalõ om üles kirotõt inne vallalõvõtmist tuud, õt naa' olõvat śool tarõl jo mitmõnda' ilostusõ' ja innitsel aol ommava' nä viil ilosamba' olnu'. Talo vanaperemiis olõvat puuti pidänü ja arvada', õt rahha liiku rohkõmba ja ilostusõ' olõvatki tellit Pihkva kandi vindläisilt. Ka tõisilõ setosilõ olõvat säänest puutüüd tennü' vinne meistri', kiä' kävevä' külli pite ni paksõva' umma tüüd.

Võimaluisi, kuis tarri kaunista', om mitmit. Lisast siih üles loet muudõlõ om ka tõisi. Tulõ õnnõ kaia' ja perrä tetä'. Vaest sõs naatas kunagi ka miihi tett puupitsi päivi pidämä.

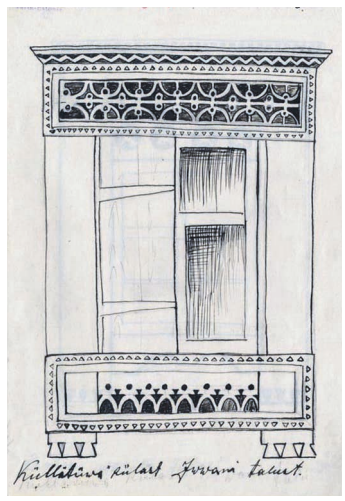

Ülesjoonistõt akõn Küllätüväst. *ERM-i kogo pilt*

Koh ilostusõ' seto tarril päämitselt om olnu'

- Pritselina' (tuulõlavva') om päämitselt hambamustrihõ lõigat lavva' katusõ veereh. Üles tähendet, õt näid om olnu' mitmõh Setomaa nulgah.
- Polotentsõ – tiidä' mõnõ' ütsiku' ja nuu' ka päämitselt vinne meistridõ tett. Alalõ tiiä-i üttegi olõvat.
- Kelbäpaja mulgu'. Om olnu' nii elohuunil ku aitul. Päämätselt lihtsa' ristküliku', a või olla' ka puulkuu muudu. Ilosampa' omma' risti kujoga. Nuu' omma' ku bütsantsiristi', minkal risti haro otsa' läävä' laembast.
- Harvakuisi om nätä' ka tuud, õt koogoalotsõ hirre otsa' ommava' är' tahvitsõt. Tuud om tett nii kõrvalhuunil ku elotarril. Üts väiga illos sääne hirre otsõga maja om Määsi küläh.
- Pääle katusõ konstruktsioonõ ilostamisõ om aknapiirde lavva' olnu' kaunistõt. Siih om ilostusi mitund muudu – võiva' olla' õnnõ vällä lõigat lavva', a või olla' ka mitmõh kihih laudu ja liistukõisi.
- Illatsõmpal aol, ku naati maiu laudvuudriga katma, naati tarõ kelbäotsõ (eesti keeleh otsaviil) ka umma muudu valmstamma. Nuu' viilu' om Setomaal tett kattõ jakko. Üts jago näütüsest poolõst korgusõst ülespuuldõ om katõt kaldu pant lauduga – nii ku kalasaba ja alomatsõ jao lavva' om pant kas pistü vai sõs horisontaali. Ku korgõ määnegi osa om ja määntse nulga all lavva' pant, om meistri tetä'. Säänest muudu olõ-i tennü' mi naabri' eestläse' ja vindläse', a seto' om säänest muudu ehtänü' üle Setomaa, lisast om niimuudu ehtänü' ka Setomaa vindläse' ja parhillaki saa nätä' sääntsit kelbäotsõ nii seto ku vinne küllih.
- Päält tuu, õt kelbäotsa' om tett eis' muudu lauduga, sõs om kaunistõt lauduga ka värehtit ni aidaussi. Nuu' lavva' olõ-i ussõ pääle lüüd prostalt, a õks ilosahe mustrihe. Mustri juusk kesk värehtit kokko väikost ruudust ja sääntse kaunistamisõ man and väiga pallo mano, ku lavva' om profiilit, mitte olõ-i niisamatõ prosta lavvaga lüüd.

Üte talo näpotüü – Jekaterina Mehilane

MEHILÄSE MARGIT

Mu mamma Jekaterina Mehilane (Mehiläse Kati) sündü 14. novembril 1900 Zaimištše küläh Petseremaal. Peräst poolõ nimetedi külä ümbre Lintsi küläs, parhillanõ nimekujo om Lindsi. Mammat kutsti Lindsi Kati, tä oll Afanasi Lumi neläst latsõst edimäne. Lugõma ja kirotamma oppõ Vasla koolih.

1924. aastagal läts mehele Tiirhanna küläst Semjon Mehilasele (Mehiläse Semmenilõ). Edimält eleti Kati kotoh Teeveere taloh. 1932. aastagal osti' Kati ja Semmen uma kodotalost üle tii Lageda talo ja lätsi' sinnä' elämä. Tuust aost eläs Lageda taloh kolmadat põlvõ Mehiläse pereh.

Mehiläse Kati näpotüü. *Setomaa Muuseumide kogo pilt*

Kati ja Semmeni perrehe sündü' tütär Veera ni puja' Mihhail ja Nikolai. Ütehkuuh ehitedi tallo, tetti maad, kasvatõdi eläjit. Rikkus tull linakasvatamisõga'. Tuust ka' mamma armastus linatsõ rõiva ja näpotüü vasta.

Śooni aoni om taloh alalõ linatöie tüüriista'. Suur hüämiil om, õt pereh om mõistnu' hoita' innist kraami ja alalõ om hulga Kati tett näpotüüd: tiranikkõ, linikit, lavvarätte.

Mamma, armastõt ja avvustõt Lindsi Kati, läts taivatsidõ ratu pääle 3. juunil 1982. Uma laulu-, tüü- ja näpotüüarmastusõ tä mõistsõ anda' edesi perrätulõjilõ.

Ostrova Festival tulõ jalki'!

Jo ütsändät aastakka järest helises juuli keskpaigah väigokõsõh Ostrova küläh paar päivä muusika.

Festivali kõrraldamisõ mõtõh tull ütest perre kokkosaamisõst, no' om tuust kujonõnu' lajapõĥalinõ aoviideh, midä tiidäs ja tundas üle Setomaa. Inne festivali Ostrova küllä tiidse' veitü', a no' tulõva' kuumal suvitsõl aol ilosahe küllä nii muusigu' ku tuhandõ' külälisõ'.

Katõl juulikuu pääväl saat kullõlda' ja nätä' mitmit artiste ja gruppõ.

Festival nakas pääle **19. juulil kell 16**, ku suurõlõ lavalõ astus eesti rahvamuusigat pruukva atraktiivnõ duo **Välisharf**. Peräst näid saat kuulda' harrast urban rocki kasutavat huvtava nimega' gruppi **Jääääär**. Näide käest lätt tiatõpulk üle kõigilõ tiidä' ja tunda' tegijilõ **Rein Rannapilõ** ja **Ott Leplandilõ**, kedä olõ-õi vaia tutvusta'. Peräst näid esitäs ummi hitte kõõ ütehtõmbav ansambli **Vennaskond**. Õdagu ilda vii meid hüpnootilidsõlõ bambuslaiva reisile helüde mere pääl **MeisterJaan**.

Tõõnõ festivalipäiv, **20. juuli nakas pääle kell 13** latsilõ mõtõld etendüsega' „Lotte reis Setomaale", pääle tuud om **Rikka Ivvani Pillilaagri latsi** kontsert. Śool suvõl saa Rikka Ivvani pillilaagril jo säitsmetõistkümnes aastak kokko saia'. Peräst näid mäng **Verska Muusigakooli Pilliklubi**, sis lätt järg rutulitsõ tähelinnu tennü' umanulga miihi trio kätte – lavalõ astus kõigi süäme võitnu' **Nedsäjä Külä Bänd**. Peräst triot tulõ vahtsõ sündümisõ läbi tennü' huugnõ ja ütehhaardva **The Tuberkuloited**, kinkõ kipõ' ja erksä' rütmi' piasi' pandma õga kullõja tandsma. Edesi tulõ lavalõ tuhandidõ nuuri, a kindlahe ka' soliidsõh iäh kullõjidõ lemmik **Liis Lemsalu** bänd. Hüä miil om tiidä' anda', õt vanameistri **Ivo Linna**, kinkõl tsilgakõnõ seto verd, astus üteh **Supernoovaga** ka Ostrova festivalil üles. Kipõ huuga päävä lõpõtasõ' **Kosmikud**, kinkõga' śoo kontserdi jaos om mano tulnu' Eesti rockmuusiga raudvara' Elmu Värk ja Mati Vaarmann.

Pääle muusikidõ mi ooda festivalilõ kohalikkõ **söögivalmstaiji** ja **näpotüütegijit**, kiä' pakva' eis' tett süüke ja näpotüüd ummamuudu müügikotussidõh ja kodokohvkidõh. Mi soovida kõigil julgõlt hindäst tiidä' anda' ja tulla' kauplõmma!

Mano saat kaia' facebookist vai Ostrova kodolehelt: www.ostrova.ee.

Juripääväl sai Verska kogodusõl 260 aastakka

Esä ANDREAS
Verska papp

Verskahe tetti õigõusu kogodus 1759. aastagal kohalikõ õigõusklikõ inemisi jaos, inne tuud oll siih väigokõnõ abikloostri. Tuul samal aastagal ehidi' kloostri munga' siiä' kogodusõ jaos vahtsõ puidsõ kerigu, mia pühitsedi kloostriülebä Josifi puult pühä suurkannahtaja Georgiuse (Juri) avvus. Tuu kerik võõdõti maaha 1907. a, ku sai valmis vahtsõnõ kivine kerik. Vana kerigu altar om tähistet ristiga' tornikõsõga'.

Verska kerigu pühäk om pühä Juri ja Verska kõgõ suurõp pühä ommõgi' juripäiv. Setomaalõ umatsõlt peetäs pühhi vana kalendri perrä – juripäiv om 6. mail. Hummogu om kerkoh teenstüs, peräst om hällüplatsi pääl kirmas. Kirmas tähendäski' kerigupühäga' rahvapito.

Śool aastagal olli' kerkoh tiinmäh pääle uma metropoliidi ja kohalikõ Setomaa pappõ ka' Oulu metropoliit Eelia ja ülebdiakon Juha Soomõst ni Pärnu ja Saarõ piiskop Aleksander.

Üteh tiine laulukuur Soomõ õigõusukerkost. Nä tõõnõtõõsõ ala lauli' kohaligu kooriga' teenstüse aigu.

Juripääväl oll ka' ristiĺkauk ümbre kerko, õt õnnista' śool pühäl terveht luudut jumaligu armuga'.

Seto kostipäiv om 17.–18. augustil Seto Külävüü marsruudil

Śooaastaga kohviku'	Kotus	Iistvidäja
Perepetši piätüs	Miktämäe	Luigasõ Inara
Kõrtsitarõ	Niitsiku	Pähnä Külli
Maagõkõsõ maitsõ'	Saabolda	Kruusamäe Sirje
Kriisa talo kostikotus	Litvina	Kala Ingrit
Kitkut sõtkut	Saatse muuseum	Marienhageni Merily
Rüähüä	Iti leeväküük Obinitsah	Toomõ Iti
Ruvvalõ	Taarka tarõ Obinitsah	Hõrna Rieka
ObiNizza üülokaal	Seto ateljee-galerii Obinitsah	Kauksi Ülle
Helmekaala' aeduh	Tääglüvä	Toomiku Siiri
Rikka Ivvani man	Küllätüvä	Andresoni Sigre
Ostrovaoro pervepäälne	Ostrova	Tulbi Aime
Kirsi talo kohvitarõ	Meremäe	Kerdti Kaidi
Piiri veereh	Vinski	Agafonova Marju
Kivitii	Määsi	Leima Aarne
Anzelika mahetalo	Pruntova	Gomozova Anzelika

Kostipäivä vidä iist MTÜ Seto Küük.
Ku sa tahat midä küüssü' vai om mõttit, midä arota', sis võta' ühendüst kyyk@setomaa.ee vai tel 5131366 (Pärnoja Ülle).

Setomaa valla sündmüse'

- 30.05 kell 16.30 Miktämäe latsiaia keväjäpido.
- 30.05 kell 17 Verska Muusigakooli lõpuaktus. Verska Muusigakoolih.
- 30.05 kell 17 Setomaa orienteerumispääväku', IV etapp. Korelah.
- 31.05 kell 16 Verska Latsiaia koolisaatmispido.
- 31.05 kell 19 Uusvada maituli. Uusvada küläplatsil.
- 31.05 kell 20 Treski Küüni suvõhuuao avapido. Treski Küünih.
- 31.05 kell 21 Tandsuõtak. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 1.06–30.09 Latsi suvinõ lugõmisvõistlus. Kõrraldaja Verska Raamadukogo.
- 1. 06 kell 12 Näütüse „Seto laulupidodõ lugu" ja „Pits pitsi pääle" avaminõ. Verska Talomuusiumih.
- 3.06 kell 11 Setomaa 2018. aastal sündünü' väigokõisi vallakodanikõ vastavõtt. Verska Latsiaiah.
- 3.06 kell 13 Obinitsa Muusiumi sünnüpäiv ja vahtsõst vallalõtegeminõ. Obinitsa Muusiumih.
- 4.06 kell 20 Folkloriõtak. Tandsurühm Poloda Piiga'. Ojar ja Einar. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 6.06 kell 16 Tsäiõtak Metsamooriga'. Seto Tsäimajah.
- 7.06 kell 21 Tandsuõtak. Ansambli Perfekt. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 8.06 kell 17 Lobotka külä kokkotulõk. Lobotka küläplatsil.
- 8.–9.06 kell 12 Perit väärtüisi üüpäiv Setomaal. Obinitsah.
- 8.06 kell 13 Ümbre Verska järve juusk/ĺkauminõ. Alostus Verska Gümnaasiumi staadionil.
- 11.06 kell 20 Folkloriõtak. Karmoškaansambli Karmona. Ingmar Päid. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 14.06 kell 16 Miktämäe kooli 9. klassi lõpuaktus. Miktämäe koolih.
- 14.06 kell 21 Tandsuõtak. Ojar ja Einar. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 15.06 kell 12 Suur Sõirapäiv. Saatse Muusiumi man.
- 15.06 kell 13.00–18.00 Verskah Vabalt Võlli Vallutamah 2019. Verska hällüplatsil.
- 15.06 kell 17 Verska Gümnaasiumi vilistlaisi kokkotulõk. Verska Kultuurikeskusõh ja Gümnaasiumih.
- 16.06 kell 14.40–17.40 Laulu- ja tandsupeo tulõtiikund Setomaal.
- 18.06 kell 20 Folkloriõtak. Rahvatandsurühm Hõbehall. Ansambli AARE. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 20.06 kell 15 Verska Gümnaasiumi 9. klassi lõpuaktus.
- 21.06 kell 17 Meremäe kooli 9. klassi lõpuaktus.
- 21.06 kell 21 Tandsuõtak. Ojar ja Einar. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 21.06 kell 20 Jaanipido Miktämäel.
- 22.06 kell 20 Treski Küüni jaanipido. Treski Küünih.
- 23.06 kell 20 Jaanipido Verska Sanatooriumi rannah.
- 23.06 kell 20 Jaanipido Meremäel mäel.
- 25.06 kell 12 Saatse muusiumi 45. sünnüpäiv. Saatse Muusiumih.
- 25.06 kell 20 Folkloriõtak. Leelokoor Helmine. Oravapoissa orkestri. Verska Sanatooriumi Lahe kohvikuh.
- 28.–29.06 Seto Folk "Päri Musi". Verska lauluväläkul.
- 29.06 XV Seto Leelopäiv. Verska lauluväläkul.

SÜNNÜPÄÄVÄ' JUUNIH

Ülendi Linda – 83
3. juuni
Sõsarõ leelonaane, sõnolinõ

Vahelaane Paul – 83
4. juuni
Liinatśura' laulu- ja pillimiis

Ressi Georg – 75
4. juuni
Hõpõhõimu laulumiis

Majaku Helju – 60
7. juuni
Petsere Seto Etnokultuuri Ühingu iistvidäjä

Nikitini Riina – 58
7. juuni
Hõpõhelme' ja Meremäe mehe' leelonaane, Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja

Taali Kati – 36
7. juuni
rahvakultuuritüütäjä, Madara' leelotaja

Lintropi Aado – 63
9. juuni
Liinatśura' laulumiis, folklorist

Niiluse Olga – 69
10. juuni
Ilolisõ leelonaane

Pakleri Sirje – 75
12. juuni
Hõpõhelme' ja Meremäe mehe' leelonaane

Palmi Aili – 60
12. juuni
Ilolanga leelonaane

Palmi Riia – 57
12. juuni
Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja

Hade Aleksandra – 93
15. juuni
innine Trõnnõ koori leelonaane

Siruli Sirje – 55
14. juuni
leelonaane

Lillmaa Tiina – 59
15. juuni
Obinitsa raamadukogo juhataja

Targa Kiira – 70
22. juuni
lehelugõja Petsereh

Priksi Kristjan – 42
22. juuni
muusigamiis

Vabarna Jane – 39
23. juuni
sootska, kultuuritüütäjä, Verska Naase' leelonaane

esä Sakarias – 50
24. juuni
kerigumiis, laulumiis

Männiku Õie – 68
25. juuni
Ilolanga leelonaane

Tammiste Riin – 29
25. juuni
Tsibihärbläse' leelotütrik, Taarka Perimüstiatri näütlejä

Süvaoru Tiina – 41
26. juuni
Mokornulga koori leelonaane

Hiie Felix – 91
30. juuni
sporditegeläne

Kõivu Eha – 68
30. juuni
Kuldatsäuga leelonaane

Luiga Pille – 39
30. juuni
Sõsarõ leelonaane

Setomaa Vallavalitsus õnnitlõs:

Natalja Oinak	95
Maria Kahri	95
Selma Kurg	92
Veera Hammas	91
Marie Tammisto	91
Aleftina Haljasmets	89
Jevgenia Ruunik	89
Valter Leppoja	88
Kalju Kann	88
Jevpraksinia Štšegoleva	86
Olga Haak	86
Maria Viiard	86
Manni Toobre	84
Luule Aste	84
Jaan Kaim	84
Valentin Saaremets	84
Nigul Karja	83
Liia Lillepuu	83
Einu Mäepalo	82
Jevgenija Kozlova	81
Aino Laiv	80
Jaan Talas	80
Silvi Kahu	80
Valentiina Mehilane	79
Sofia Uibo	79
Taimi Prikko	79
Sinaida Järv	78
Valentina Kolonistova	78
Ilse Raiv	78
Sergey Leynik	78
Tamara Šubina	77
Pavel Timonin	76
Marie Tkatšuk	76
Peeter Kiisik	75
Olga Andresson	74
Toomas Teervalt	74
Aino Ilves	74
Alexey Kryukov	73
Elme Haavik	73
Silvi Talv	72
Anatoli Kutuzov	71
Juta Piiling	71

Õnnitlõmi tilľokõist vallakodanikku!

Raian Kalder

IVAN KALAMEES 85

Õnnitlõsõ' Alľa , Veera ja Linda perridõga.

Leinämi

† **Urmas Ernits**
† **Iriniya Egorova**
† **Külli Kund**
† **Maria Ojaperv**
† **Evgenia Stoljarova**